

FUGLE & NATUR

Kom med til
ØRNENS DAG

Lær
FUGLESTEMMER

I Skagen med
DOF UNG

MEJSER
på brættet

FREMGANG FORUDE FOR
STOR FLAGSPÆTTE

Dansk
Ornitologisk
Forening

BirdLife
DANMARK

Foto af stor præstekrave: Hans Henrik Larsen

Et bidrag der yngler langt ud i fremtiden

Ved at betænke DOF BirdLife i dit testamente er du - selv efter din levetid - med til at hjælpe vores truede ynglefugle og sårbare natur. Læs mere og få gratis hjælp til dit testamente på dof.dk/arv

KOLOFON

Forside

Stor flagspætte.
Foto: Lauge Fastrup

Udgivet af Dansk Ornitologisk Forening (DOF) / BirdLife Danmark

Vesterbrogade 138-140
1620 København V
Tlf. 33 28 38 00
Mail: dof@dof.dk

Redaktør (ansv.):

Karina Demuth
karina.demuth@dof.dk

Korrektur:

Anne-Grete Ditlevsen

Annoncer:

Josefine Buus Jacobsen

Oplag:

17.700.
ISSN 1395-8860 (trykt)
ISSN 2794-8099 (Online)

Layout og tryk:

KLS PurePrint A/S

PurePrint® by KLS
Producent: biobrydning
af KLS PurePrint A/S

No. 001
KLIMA-NEUTRAL
TRYKSAG

MIX
Papir i Støtter
ansvarligt skovbrug
FSC® C022933

STRENGT BESKYTTET!

De fleste ved, at strengt forbudt, strengt fortroligt og strengt nødvendigt betyder den højeste grad af forbud, fortrolighed og nødvendighed. Men når det kommer til EU's krav også til Danmark om at udpege 10 % strengt beskyttede områder på vand og på land inden 2030, så er miljøministeren kommet skidt fra start, for streng beskyttelse rimer ikke på motorbådsjagt eller jagt i det hele taget.

I juni 2024 udpegede miljøminister Magnus Heunicke to små havområder som strengt beskyttet natur. Mejl Flak mellem Samsø og Helgenæs og Flakket Flækøjet i Lillebælt. Tilsammen sølle 0,43 promille af det danske havområde. I disse meget små områder får *dyre- og plantelivet under vandet nu fred fra menneskelige aktiviteter*. Men i dette strengt beskyttede havområde tillades helt uforståeligt stadig motorbådsjagt og andre friluftaktiviteter!

Biodiversitetsrådet, der er rådgivende for regeringen, skrev i deres årsrapport fra november 2023, at det er Rådets anbefaling, *at enhver form for rekreativt ressourceudtag, herunder jagt, fiskeri, og sankning som udgangspunkt bør undgås i strengt beskyttede områder. I [de 20 %] beskyttede områder kan rekreative ressourceudtag tillades, såfremt det vurderes, at det ikke skader biodiversiteten.*

Den rådgivning er i forlængelse af en definition af 'streng beskyttelse', som EU kom med i 2022: *undisturbed from human pressures and threats to the area's overall ecological structure and functioning. Og videre skriver man, at only limited and well-controlled activities that either do not interfere with natural processes or enhance them will be allowed.*

Regeringen, og det vil i praksis sige Miljøministeriet og det nye Ministerium for Grøn Trepert, har til opgave inden 2030 at bidrage til, at EU og også gerne Danmark får udpeget 30 % beskyttet natur, hvoraf en tredjedel skal være strengt beskyttet natur. Det er en bunden opgave, som også fremgår af regeringsgrundlaget *Ansvar for Danmark* fra 2022.

DOF er enig med Biodiversitetsrådet i, at der ikke skal kunne foregå jagt i strengt beskyttede områder. Det vil være helt absurd og i modstrid med anbefalingerne, hvis det tillades.

Vi skulle nødtigt komme i samme situation som med nationalparkerne, hvor man ikke var villig til at give naturen førsteprioritet og derfor efterfølgende var nødsaget til at oprette naturnationalparker for at råde bod på den fodslæbende danske fortolkning af det internationale begreb 'nationalpark' med klare beskyttelsesmål.

I de kommende år skal der udpeges yderligere strengt beskyttede naturområder, nok primært i de allerede internationalt beskyttede naturområder, vores såkaldte Natura 2000-områder. DOF vil derfor holde skarpt øje med, om ministeren vil fortsætte med i strengt beskyttede områder at tillade aktiviteter, herunder især jagt. Der er rigeligt med andre steder både på havet og på land, hvor den fritidsinteresse kan dyrkes.

Alternativt må vi forvente, at der om få år bliver brug for at udpege *Ekstra strengt beskyttede områder*. Det vil være dybt pinligt. Ministeren må træde i karakter og give strengt beskyttet natur den ultimative beskyttelse. Det er strengt nødvendigt!

EGON ØSTERGAARD,
FORMAND DOF

KOM PÅ EVENTYR MED ØRNEKLUBBEN

KUN FOR BØRN

Ørneklubben er for dig, der er mellem 6 og 12 år og godt kan lide fugle og natur. Som nyt medlem får du en velkomstpakke, der bl.a. indeholder en kikkert og en Ørneklub t-shirt, så du er bedre klædt på til at udforske naturen - enten derhjemme eller med Ørneklubben. Du har også mulighed for at deltage i nogle spændende fugleture, hvor du kan se ørne og andre seje fugle og få en masse god viden om dem. Turene afholdes flere steder i landet, og et års medlemskab koster 265 kr.

Læs mere og meld dig til: ørneklubben.dk

6

STOR FLAGSPÆTTE

INDHOLD

Stor Flagspætte	6
Danmark siden sidst	12
Dus med Birgitte Apel	14
Ørnens dag 2025.....	18
Lær at kende fuglenes sang.....	22
DOF UNG: På morgenobs i Skagen	28
Ornitologen, jægeren og duehøgen.....	34
Birding for børn: Mejser på brættet.....	38
Nyt fra verden	40
Fotokonkurrence	42
Tindbæk Hestehave	44
Ture og møder	48

22

28

34

FEDE TIDER OG FREMGANG FORUDE FOR STOR FLAGSPÆTTE

Spætten er på stikkerne og trommer lige nu en ny ynglesæson i gang i skove og parker. Stor flagspætte er blandt de trælevende fuglearter, der er gået mest frem, og med udsigt til 250.000 ha mere skov i Danmark tegner fremtiden lovende.

AF JAN SKRIVER

begyndelsen af det nye år lyder en sagte knirken fra en tør stamme i den gamle løvskov, hvor døde træer ligger hulter til bulter som en hilsen fra stormen Egon, der gik over landet i 2015.

Nu er der vindstille og lunt, og for den store flagspætte er det milde vintervejr et vink med en vindtør gren om, at tiden er inde til at slå på tromme for at vise styrke i skovens hakkeorden. Snart går den lavmælte knirken over i en højlydt trommen, som kan høres vidt omkring i den nøgne vinterskov uden lyddæpende blade.

For bare få årtier siden kunne der være langt imellem spættens repertoire i den vestlige og nordlige del af Danmark. Stor flagspætte var primært udbredt i ældre østdanske løvskove. Men det har ændret sig. De seneste årtier har spætten taget nyt skovland i besiddelse mod vest og nordpå i Jylland, og den findes nu som en vidt udbredt og almindelig ynglefugl over det meste af Danmark, på nær enkelte øer som for eksempel Anholt i Kattegat.

Det viser DOF BirdLifes årlige punkt-tællinger, der siden 1975 har taget pulsen på bestandene af de almindelige danske ynglefugle og vinterfugle. Også de tre Atlas-undersøgelser, som foreningen har stået bag, viser en opadgående tendens i stor flagspættes forekomst i Danmark.

Atlas III, hvor de danske ynglefugle blev kortlagt i perioden 2014-2017, dokumenterer, at stor flagspætte har udvidet sin udbredelse betydeligt, først og fremmest i Jylland siden Atlas I i 1970'erne og Atlas II i 1990'erne.

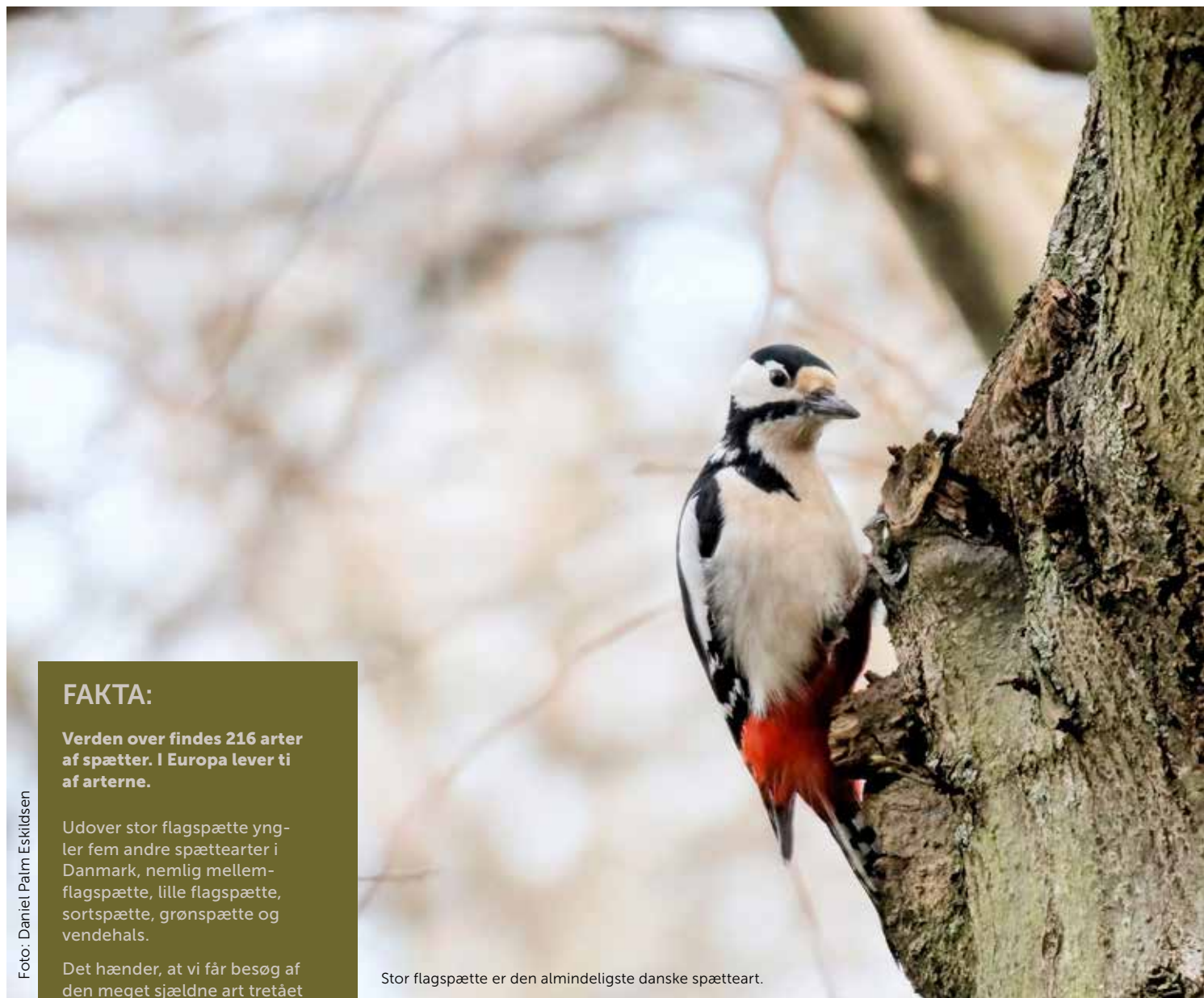

Foto: Daniel Palm Eskildsen

FAKTA:

Verden over findes 216 arter af spætter. I Europa lever ti af arterne.

Udover stor flagspætte yngler fem andre spættearter i Danmark, nemlig mellemflagspætte, lille flagspætte, sortspætte, grønspejle og vendehals.

Det hænder, at vi får besøg af den meget sjældne art tretået spætte fra Skandinavien.

Flagspætten har ikke fået sit navn med henvisning til et flag end-sige Dannebrog.

Navnet er afledt af det tyske ord "fleck", der betyder plet.

Ordet "flagspætte" relaterer derfor til fjerdragts plettede fremtoning.

Lokalt har flagspætten haft mange øgenavne gennem tiden som for eksempel flækstær, skovsnarre, navrfugl, skovknark, bomhakker, barkpikker og skidenmette.

Det sidste øgenavn tager afsæt i overtro, der engang handlede om, at spætten med sin stemme varslede skidt vejr.

Stor flagspætte er den almindeligste danske spætteart.

Større spillerum til spætter

"Stor flagspætte har bogstavelig talt fået større spillerum i Danmark, fordi andelen af skov er vokset i landskabet. De skove, der blev plantet i 1980'erne, har efterhånden nået en alder, der passer godt til spætterne. Flagspætten har også været god til at tilpasse sig mennesker i langt højere grad end tidligere, hvilket har givet den mulighed for at yngle i gamle haver og parker", siger Thomas Vikstrøm, der er biolog i DOF.

"På sin vis kan man sige, at stor flagspætte er på vej til at følge solsортens eksempel i levevis og naboskab med mennesker. Solsort var engang en

sky skovfugl, men i dag er den udbredt over hele Danmark og yngler i snart sagt hver en have".

Urørt skov med flere insekter

Sandsynligvis vil flagspættens fremgang fortsætte. Ifølge Den Grønne Trepert, der er en historisk naturaftale mellem regeringen, Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Kommunernes Landsforening, Dansk Industri og Dansk Metal, skal 400.000 ha dyrket landbrugsjord tages ud af drift de kommende årtier.

Af den pulje skal 250.000 ha i klimaets og biodiversitetens tjeneste

Mere skov betyder flere levesteder for stor flagspætte.

omdannes til skov. Og 100.000 ha af de nye skove skal være urørt skov, hvor kommerciel skovdrift er bandlyst, så naturindholdet har første prioritet med mosser og svampe på træer, der med alderen får lov til at falde og rådne og give en lang række arter føde og frirum. Med andre ord vil der på langt sigt opstå flere levesteder for stor flagspætte.

DOF arbejder i den forbindelse for, at mest muligt af de nye skovområder bliver selvgroet skov. Det vil sige, at der ikke plantes træer, men at træerne får lov til at etablere sig ved egen kraft.

Højere kvalitet og temperaturer

”Det er en stor gevinst for spætter og mange andre fugle, der er knyttet til skove, at en større andel af de danske skove bliver udlagt som urørt skov med dødt ved og flere insekter. Det giver trælevende arter mere føde og flere redemuligheder”, siger Thomas Vikstrøm.

Sideløbende med at en højere naturkvalitet i de danske skove vil være til gunst for stor flagspætte, vil også klimaændringer mod mildere vintre være til spættens fordel.

DOF's punkttællinger viser, at hårde, langvarige vintre reducerer antallet af stor flagspætte den efterfølgende ynglesæson. Med andre ord vil et mildere klima give en større overlevelse, så flere spætter er klar til at tromme foråret ind.

Slagfærdig fætter om foråret

Flagspætter kan tromme året igennem, men styrken og intensiteten i slagene

afhænger af årstiden. I marts og april kulminerer koncerten, der primært er en maskulin foreteelse. Hunnerne er langt mere afdæmpede i skovens rytmesektion.

Repertoiret i hannernes trommen er enkelt. De kan nøjes med at knirke, men når instrumentet er stemt og forårsforførmelserne for alvor indfinder sig, foretrækker de at slå kraftfuldt på stortromme i form af udgåede træstammer eller knastørre grene.

Det hænder, at spætter også er til 'heavy metal'. Der er eksempler på, at den store flagspætte har trommet på metalhætter til elmaster, dengang den slags master stod mange steder.

Tre næb slides op på et år

En særlig struktur i kraniet forebygger, at flagspætter får hjernerystelse og hovedpine, når de flere timer om dagen hakker og trommer. En spætte kan udføre flere end 10.000 slag mod træer og grene i løbet af et døgn.

- Da næbbet ikke er forbundet direkte med kraniet, men er hæftet til det via forskydelige plader, undgår den, at vibrationerne fra fødesøgningen eller arbejdet med redebygningen går direkte i hjernen. Ved roden af næbbet sidder desuden et sæt større muskler, der fungerer som støddæmpere.

Selve spættens næb er specielt designet og udviklet i kileform til at vokse

med opgaverne. Næbbets hornlag vokser i stil med en negl. En flittig flagspætte slider tre næb op i løbet af et år.

Vinterarbejde på værkstedet

Om vinteren er det primært frø fra grankogler og anden vegetarisk næring, der er flagspættens hovedføde. Det kan man få et indtryk af, hvis man på en skovtur er heldig at finde et spætte-

Dødt træ giver flere insekter og dermed masser af føde til bl.a. stor flagspætte.

Foto: Nina Sjølander

Et stykke ophængt flæsk er effektivt til at tiltrække spætten som gæst i haven.

værksted. Det vidner om dens kostplan i de mørke måneder. Et spætteværksted kan være en sprække i et gammelt træ, hvor spætten kan sætte en grankogle fast, som var det i en skruestik. Derpå kan den let og bekvemt hakke frøene ud mellem skællene på koglerne. Flittigt benyttede spætteværksteder kan bestå af dyngevis af kogler, der på sin vis er flagspættens svar på køkkenmøddingen.

Tragter efter det fede liv om vinteren

I takt med sin øgede udbredelse i Danmark bliver flere flagspætter gæster på havernes foderbræt i vinterhalvåret, hvor de spraglede fugle kan lokkes til med kaloriefyldte menuer.

Haveejere, der serverer mejsekugler eller fedt ved fuglebrætterne, ved sikkert, at stor flagspætte har flommefedt som en af sine absolutte livretter. Et stykke fedt flæsk giver spætten hurtig energi i en kold tid.

Foto: Jan Skriver

Får man besøg af flagspætten på sit foderbræt, får man uvilkårligt et indtryk af dens gemyt. Den kan være ganske aggressiv og dominerende og genne med de andre gæster under spisningen.

Sommermenu lige på tungen

I sommerhalvåret tager insekter, orme og larver over som de vigtigste næringskilder. Derfor vil den store flagspætte helst yngle i gamle skovpartier med træruiner og rådne stammer, for her er der levevilkår til et varieret udbud af insekter, som den hakker fri af barken og fisker frem med sin fire centimeter lange tunge, der er udstyret med modhager.

I England menes stor flagspætte ligefrem at have haft fremgang, fordi elmesygens hærgen på visse egne har efterladt masser af udgåede træer med et dertil hørende rigt liv af insekter. ●

HØJSKOLEOPHOLD med NATUREN som INSPIRATIONSILDE

Få en helt særlig oplevelse i fællesskab med andre naturelskere på Højskolen Marielyst. Sammen skal vi bl.a. opleve vingesuset på Møns Klint, hvor vandrefalken holder til, besøge Bøtø naturreservat og på nattergale-aftentur i Borremosen.

UD I NATUREN

Vi tager ud i den danske natur, når bøgen er sprunget ud og alt blomstrer omkring os. Sammen skal vi overvære ringmærkning på Gedser Fuglestation, udforske det falsterske dige og mærke fugle- og dyrelivet omkring os.

Underviser på holdet er skolens biolog og ornitolog Simon Vikstrøm

13 dage fra
27. april til 10. maj

Se programmet på
hsmarielyst.dk

NATUREN INSPIRERER OS PÅ MANGE MÅDER

Ud i naturen er ét ud af fire forløb, der undersøger naturen som inspirationskilde. De andre er *Skriveværksted*, *Kunstværksted* og *Naturlig bevægelse for krop og sind*.

Læs mere om alle forløbene på hsmarielyst.dk

HØJSKOLEN MARIELYST • TLF. 54 13 63 61 • BØTØVEJ 2 • 4873 VÆGGERLØSE

SIDEN SIDST DANMARK

AF JAN SKRIVER

Danske haveejere rapporterer om færre småfugle

DOF har i det seneste halve år fået ekstraordinært mange henvendelser fra haveejere, der fortæller om stor nedgang i antallet af fugle på foderbrættet. Også DOF's såkaldte spontantællinger har i nogle måneder af 2024 meldt om op til 50 % færre blåmejse, bogfinke, dompap, musvit, solsort og stor flagspætte.

"Bestanden af solsorte i 2024 har været hårdt ramt af Usutu-virus, men for de øvrige småfugle er der formentlig tale om en usædvanlig dårlig ynglesæson. En anden forklaring kan være, at nogle af de trækfugle, som normalt kommer nordfra for at overvinde i Danmark, er blevet nærmere deres yngleområder, som følge af mildere klima", siger Knud Flensted, der er biolog i DOF.

Foto: Jan Skriver

Dompappen er en af de fugle, som der denne vinter er færre af i de danske haver.

Jagt fra motorbåd truer fuglene på havet

Som det eneste land i EU tillader Danmark jagt på dykænder og andre fugle fra motorbåd langs vores kyster. Konsekvensen er, at titusinder af fugle skræmmes og bortjages af motorbådsjægere. Derfor har DOF opfordret havets minister, Magnus Heuniche, til at forbyde jagt fra motorbåd i alle Natura 2000-områder, naturnationalparker på havet og havområder med strengt beskyttet natur. Her har Danmark et internationalt ansvar for flere arter af havdykænder som ederfugl, sortand,

fløjlsand, havlit, bjergand og hvinand. En stor del af disse arter opholder sig i helt bestemte danske havområder i fældningstiden, træktiden og om vinteren, og der er dokumentation for, at jagt i almindelighed og jagt fra motorbåd i særdeleshed er en af de menneskelige aktiviteter, som forstyrrer fugle allermost. Fx ved man, at antallet af ænder og andre vandfugle i et vigtigt fugleområde kan vokse op imod 50 gange, når jagt bliver forbudt, så fuglene er trygge ved at raste og søge føde.

Foto: Daniel Palm Eskildsen

Ederfugl er en af de havfugle, som forstyrres af motorbådsjagt i de danske farvande.

Fiskeørn med
bytte over Blegso i
Nationalpark Thy.

Fiskeørn:

Bedste danske ynglesæson i 100 år

Danmarks bestand af fiskeørne talte i 2024 ni ynglepar, og syv af parrene fik i alt 16 unger på vingerne. Det er rekord i nyere tid.

"Fiskeørnen blev fordrevet i begyndelsen af 1900-tallet, men omkring i 1970'erne begyndte den så småt at vise sig om yngle-fugl i den danske natur, og siden 2010 er det gået stille og stabilt fremad", siger Leif Novrup, der er DOF artscaretaker for fiskeørn.

Modsat hvad man måske ville tro, etablerer de danske fiskeørne sig ofte i træer, der ligger langt inde i skovene, hvor der er fred og ro og ofte et godt stykke fra vand. Typisk i større nåletræer, som en storm har knækket i toppen.

Foto: Jan Skriver

100.000 danske solsorte døde af Usutu-virus

DOF vurderer, at over 100.000 danske solsorte i sidste halvår af 2024 er bukket under på grund af den mygge-overførte Usutu-virus. Og på Statens Serum Institut har man fundet virusen i døde solsorte fra 24 kommuner landet over.

"Langt de fleste fuglearter, som er konstateret smittet med Usutu-virus, udvikler ikke sygdom. Men særligt solsorte og visse kragefugle og rovfugle er følsomme over for infektionen, og de kan få neurologiske symptomer, hvor de bliver apatiske eller har svært ved at styre deres bevægelser og måske falder ned, når de forsøger at flyve", oplyser Ann Sofie Olesen fra Statens Serum Institut.

Det er vanskeligt at påvise klimaændringernes betydning for spredning af Usutu-virus, men højere temperaturer og øget nedbør kan have påvirket antallet af fuglemyg og dermed smittespredningen.

Kan gæs lokkes til at flytte overvintringsplads?

Et fem år langt forskningsprojekt ved Tjele, Vinge og Nørreå-dalen nær Viborg skal belyse, om en bestand på 1.500 tajgasædgæs kan fristes med nye fourageringsområder. Baggrunden er, at firmaet BioCirc ønsker at etablere Energipark Tjele med vindmøller, solceller og et Power to X-anlæg i det område, hvor fredede tajgasædgæs i vinterhalvåret søger føde og overnatter.

Et forskerhold fra Aarhus Universitet skal nu undersøge, om den planlagte energipark kan etableres uden at forringe gæssenes levevilkår.

"For at få grønt lys skal BioCirc dokumentere, at der kan etableres alternative områder til tajgasædgæssene i sikker afstand til energiparken. Vores forskning handler om, hvorvidt man kan flytte en gåsebestand væk fra et muligt konfliktområde ved at tilbyde dem et nyt attraktivt område, i dette tilfælde omkring Nørreådalene. Det er aldrig forsøgt før", siger Jesper Madsen, der er professor og gåseforsker ved Institut for Ecoscience, Aarhus Universitet.

DOF bakker op om forskningsprojektet, men er stærkt kritisk overfor den planlagte placering af energiparken.

Tajgasædgæs på morgentræk.

Foto: Jan Skriver

MIDT I NATUREN

Birgitte Apel Jacobsen kan bedst lide at opleve fuglene dér, hvor de naturligt hører hjemme. Uanset om det er i lokalområdet på Lolland eller på Malta, hvor hun hvert år er afsted som wildlife crime observatør under de store rovfugletræk.

TEKST OG FOTO: KARINA DEMUTH

Dus med himlens fugle: Sværger du til Swarovski, Zeiss eller farmors gamle teaterkikkert? Hvad er din største oplevelse som fuglekigger? Og har du et fugletip, som du vil dele? Fugle & Natur tager rundt i landet og møder nogle af de mange personligheder, der sammen tegner DOF.

Huset ligger midt i naturen. Mod vest naturreservatet Hejrede Sø ejet af Aage V. Jensens Naturfond. Og til den anden side med udsigt til et fint lille fugletårn opsat af Naturstyrelsen, som ejer det store vådområde mod øst.

"Vi har også selv forpagtet lidt jord, som vi slår høslæt på for med tiden at gøre den mere mager", fortæller Birgitte Apel Jacobsen.

"Fordi jorden har været dyrket og overgødet gennem så mange år, er der ikke en naturlig frøpulje af vilde hjemmehørende planter. Så vi hjælper naturen lidt på vej ved selv at samle og sprede frø fra grøftkantens fine insektplanter som stor knopurt, slangehoved, lægeoksetunge, okseøje, blåhat, kællingetand og dueskabiose".

Den mere langhårede tilgang har givet en større artsrigdom af især småfugle. Nogle af de faste lidt atypiske gæster er en flok fasaner, der kommer op på terrassen et par gange om dagen. De efterhånden halvtamme hønsefugle er et levn fra dengang jorden hørte til Søholt Gods, hvor der blev udsat ungfugle til jagt. I dag er deres underholdningsværdi på sit højeste, når de kommer med deres kyllinger om foråret og blander sig med familiens fritgående høns.

Hvornår begyndte du at kikke på fugle?

Min særlige interesse for fugle fik for alvor fat, da jeg efter min kandidat tog til Malta for at deltage i et wildlife crime projekt med fokus på overvågning og beskyttelse af rovfugle på træk. Der er på Malta en udbredt jagttradition, hvor fredede rovfugle skydes som trofæer især under de store træk. Da øen er et lille samfund, hvor mange kender hinanden, er det en fordel af have observatører udefra. Som frivillig fuglebeskytter bliver man udstyret med kamera, kikkert og telefon, så man kan ringe til politiet, hvis man bliver opmærksom på ulovligheder, og tilstedeværelsen af internationale observatører er i høj grad med til at forebygge den ulovlige jagt.

Har du en fuglementor? Første gang jeg var på Malta, lærte jeg rigtig meget af en ældre englænder, Bob Hook, der er så-

dan en type, der altid er med på alle lejre. Samtidig med at han er meget vidende, så er han utrolig god til at møde folk, dér hvor de er. Uanset om det er garvede birdere eller nye observatører, der skal lære de mest almindelige arter. Nu har jeg efterhånden været afsted rigtig mange gange, og når der kommer nye i gruppen, og det er mig, der skal vise rundt, tænker jeg tit på, hvordan Bob ville gribe opgaven an, så nye folk føler sig velkomne og inkluderede.

Bedste fugleoplevelse? Jeg synes, at næsten alt med fugle er fedt. En af de helt store oplevelser har været at ligge i græsset på Falsterbo Fuglestation i Sverige, mens solen står op og se de store trækk med tusindvis af bogfinker og spurvehøge. Her forstår man på en helt anden måde, at der er Så mange fugle.

Værste fugle-skuffelse? Jeg tager ikke til Malta bare for at se på fugle. Men et par gange har jeg oplevet dage, hvor der har været dødt på himlen, fordi vindretningen ikke passede, og det føles jo lidt ærgerligt. Derfor skal man også helst være afsted på ophold i mindst en uge eller 10 dage. Så når man at komme godt ind i arbejdet og er sikker på at få nogle gode oplevelser med hjem. Men uanset om der har været mange eller få fugle, så er jeg jo klar igen året efter.

Bedste fugletip? En god begyndelse er at tage afsæt i det, der er og lære én art ad gangen i et bestemt lokalområde. Nogle fuglekiggere har glæde af at læse op på fuglene, før de tager ud i naturen. For mig fungerer det bedre at gøre det omvendt. Det giver virkelig meget at opleve fuglene i deres naturlige omgivelser, og det gør det mere spændende at læse om dem bagefter. Og så ville jeg fx aldrig selv fare afsted for at forsøge se en sjælden fugl på afveje, men altid hellere opleve den, dér hvor den naturligt hører hjemme.

Bedste fuglebog? Jeg er meget glad for min app Collins Birdguide, som kan downloades for cirka 50 kr. Den har både danske og engelske navne, hvilket er

Bliv observatør på Malta

Hvis du vil vide mere om muligheden for at blive wildlife protector på Malta, så er Birgitte Apels bedste råd, at du orienterer dig på birdlifemalta.org og tager direkte kontakt til arrangørerne. Herefter består optagelsesprocessen typisk af en ansøgning og et par efterfølgende videointerviews med egnede kandidater.

Du behøver ikke at have den store fugleviden for at bidrage. I et team er det nok med bare én, der har et detaljeret artskenndskab, og derudover er der god brug for folk, der kan holde øjnene på himlen, optage lidt film eller bare bevare det gode overblik, og som ny frivillig kommer du hurtigt ind i rutinen, lærer en masse og får en god oplevelse.

Vær dog opmærksom på, at det ikke en hyggetur, du tjekker ind til. Man skal kunne stå tidligt op og være klar ved femtiden og så ellers være på benene på lange stræk i kuperet terræn hele dagen til kl. 20, kun afbrudt af en pause midt på dagen. Der er mange timer med kikkert på himlen, man skal være mentalt robust, fx i forbindelse med at overvåge en jagt, og selvom man kan have det fornøjeligt undervejs, så er opgaven at overvåge, ikke at være på fuglekikkertur med vennerne.

► smart, når man birder i udlandet. Til gengæld er den ikke specielt detaljeorienteret, så når det gælder køns- og aldersbestemmelserne, må man hjem og slå efter i fuglebiblioteket.

Kikkert? Jeg er ikke så grejnørdet, men må konstatere, at verden er blevet noget større, efter at jeg har skiftet min forældres gamle jagtkikkert ud med en Nikon Monark 7, 10 x 42, som jeg fik som en fælles gave fra hele familien til min 30-års fødselsdag.

Kamera? Det rigtig fede billede kræver, at man går all in på udstyr, og at man har sit fulde fokus på at fotografere. Jeg synes, at det er svært både at observere og tage gode billeder, især når man er afsted på en opgave. Heldigvis kan man altid få gode billeder fra andre, og de fleste er rigtig flinke til at dele.

Hvad kan du godt lide ved at opholde dig i naturen? Det bare godt at være ude og i gang. Og så kan jeg godt lide at være en lille del af noget større, som et dyr der tøffer rundt på samme måde som alle andre levende væsener. Det giver mig en dyb indre ro, og efter en dag i naturen føler jeg mig renset og nultillet i hele systemet.

Hvad kan du godt lide ved fuglen som væsen? Alle dyr er spændende, men fuglene er nogle af de eneste ægte vilde dyr i Danmark, endda med en kæmpe artsrigdom. Som fuglekigger får man adgang til en verden, der kan udfolde sig for evigt, og der er altid noget at opleve og lære. Nogle gange skal man gøre sig lidt ekstra umage. Vi mennesker er jo bundet til jorden, så det er ikke alle steder, vi kan følge med.

Hvem deler du din fugleinteresse med? Jeg har fine fugleoplevelser med min kæreste og hans drenge. Min tid på Malta har også givet nogle stærke venskaber overalt i Europa og adgang til masser af gode guider med et stort lokalkendskab, næsten uanset hvor vi rejser hen. Det er også sjovt selv at have gæster fra udlandet, og når det er mig, der er vært, vil jeg typisk tage mine udenlandske venner med til Avnø, Knudshoved Odde eller bare rundt i vores eget lokalområde ved Maribosøerne, hvor der er flot natur og masser af gode arter.

Endelig har jeg nogle gode kolleger, som også er ret fugleinteresserede. Vores tagterrasse er meldt ind på kortet som fugletårn på Tårnenes dag, hvor vi inviterer nogle venner til lækker

BLÅ BOG

Birgitte Apel Jacobsen er 36 år, uddannet biolog og arbejder som projektkoordinator på vandmiljø i Næstved. Hun bor med sin kæreste biolog Jimmi Spur Olsen i et husmandssted fra 1926. Birgitte er frivillig FDF-spejder og har været medlem af DOF siden 2014

morgenmad og en god frokost, der står klar, når vi er færdige med obsen kl. 13. I 2020 slog vi egen rekord med 84 optalte arter, hvilket bragte os en vinderplacering blandt de danske tårne.

Yndlingsfugl? På Malta vil jeg gerne se lærkefalk, og jeg er god til at spotte dens lynhurtige og elegante flyvemønster og glidende flugt med nogle flotte twists. Det er selvfølgelig en kæmpe oplevelse, når den fanger et bytte i luften, og så har den en meget fin silhuet i skumringstimerne. Herhjemme er det altid fedt at se rød glente. Det er jo bare en pæn fugl med en stærk profil, en god størrelse og med flotte overgange mellem det røde, det lyse og det mørke.

Hvad er du god til? Jeg er en god generalist med et fint allround artskendskab, og så er jeg rigtig god til at gribe de oplevelser, der byder sig til i nuet.

Hvad er du dårlig til? Jeg har ikke nørdet så meget ned i de enkelte arter og er langt bagud, når det gælder stemmer. Så det bliver nok mit næste. ●

Foto af nævnen Erik Biehnig

Hjælp os med at holde Ørnens Dag flyvende

Hvert år trækker flere tusinde danskere i vintertøjet for at deltage i Ørnens Dag.

Det er gratis at deltage i mærkedagen. Den eksisterer dog kun takket være DOF's frivillige ornitologer, som hvert år faciliterer de enkelte events og står klar til at dele ud af deres viden samt vise de majestætiske rovfugle frem.

Hjælp os med at holde Ørnens Dag flyvende ved at donere et enkeltbidrag.

**Støt Ørnens
Dag med 50 kr.
via MobilePay
på 673526
med teksten
'Ørnens Dag'**

STORE VINGEFANG OG UFORGLEMMELIGE FUGLEOplevelser

**KOM
MED!**

Søndag den 23. februar inviterer DOF til Ørnens Dag. På udvalgte steder landet over står dygtige ornitologer klar til at pege og fortælle. Alle er velkomne, og der er garanti for store naturoplevelser og (næsten) garanti for ørn på himlen.

Synet af havørn kan få det til at gibbe i enhver, uanset om man er ny fuglekigger eller garvet ornitolog. Med et enormt vingefang på op til 240 cm er ørnen da også betydelig større end en voksen mand, i hvert fald i den fuldt udfoldede version. Sammen med dens firkantede silhuet på himlen har det givet nordens største rovfugl tilnavnet 'den flyvende dør'.

Også vinterens mange småfugle, andefugle og rovfugle byder på fine og storslåede fugleoplevelser. Derfor indbyder DOF traditionen tro til

Ørnens Dag søndag den 23. februar kl. 10 – 14. Alle er meget velkomne, både medlemmer og ikke medlemmer af foreningen, og på de bedste fuglesteder i Danmark står dygtige ornitologer klar til at fortælle og pege. På alle lokaliteter er der opstillet teleskoper, der giver mulighed for at opleve fuglene helt tæt på, og hvis du ikke selv har en kikkert med, kan du helt sikkert låne.

Hotspot for flyvende dør

Typisk tager omkring 3.000 gæster imod invitationen til Ørnens Dag.

Toplokaliteten sidste år var med 650 besøgende Avnø Naturcenter på Sydsjælland. Området er samtidig et af landets bedste ørnelokaliteter med næsten garanti for store vingefang.

"Vi har kommandocentral inde på naturskolen, hvor der er varme, gratis te og kaffe, saftvand til børnene og masser af aktiviteter og materiale om spændende fugle", fortæller Finn Jensen, der sammen med et team af frivillige og et par ansatte naturvejledere fra Avnø Naturcenter, får det hele til at gå op.

"Udstillingens stjerne er vores udstoppede havørn 'Øjvind Ørn', der

Havørn. Foto: Finn Jensen

Storspove. Foto: Finn Jensen

Foto: Finn Jensen

virkelig kan få folk til at spærre øjnene op. Man ved jo godt, at en havørn er stor, men det kommer som en overraskelse for de fleste, at den er SÅ stor. Sådan noget går rent ind, særligt hos børnene”.

Lokalt power-par fra Knudshoved

Teamet på Avnø Naturcenter byder på to guidede ture i området kl. 10:15 og kl. 11.

”Her lægger vi først og fremmest lægger mærke til havørnene”, fortæller Finn Jensen. ”Vores lokale ynglepar har rede på Knudshoved

Odde, og herfra tager de sig dagligt en runde i fjordområdet og kan sidde i flere timer ude på Avnø Røn, hvor det er nemt at få øje på dem i teleskopet. Udover vores faste ynglepar er der også et par ungfugle, der strejfer omkring i området. Et enkelt år, hvor fjorden var frosset, havde vi 22 ørne, der sad på iskanten og udså sig fisk og andefugle, som de kunne nappe. Sådan en oplevelse kan selvfølgelig ikke bestilles på forhånd, men når det sker, er det ret fantastisk”.

Ænder, vadefugle og spændende rovfugle

Fra fugleskjulet ved kysten og fra fugletårnet, der før var en del af den nu nedlagte Avnø Flyvestation, er der en fantastisk udsigt over engene og vandet, og som så mange andre steder på denne årstid er der masser af pibeand, krikand, gråand og ofte også spidsand og toppet - og stor skallesluger. En anden fin oplevelse er vadefuglene, og her kan Avnø blandt andet byde på almindelig ryle og stor regnspove, der kan optræde i flokke på op til 60-90 stykker, når vandet trækker sig tilbage

Sanglærke. Foto: Finn Jensen

Foto: Finn Jensen

Foto: Mikkel Harder Østergaard

Mosehornugle. Foto: Finn Jensen

Foto: Mikkel Harder Østergaard

- hver 6. time. Andre spændende arter er vandrefalk, blå kærhøg og mosehornugle, der indimellem kommer frem i dagtimerne og raster på engene.

Lær arter og fuglestemmer på et par timer

Alle aktiviteter på Ørnens Dag er tilrettelagt, så man sagtens kan være med, også som helt ny fuglekigger. For de erfarne feltbissere er der måske ikke så meget nyt at komme efter lige denne dag. Så her er fokus mere på at lære

fra sig, bruge øjnene og være klar til at udpege, når der er spændende arter i sigte.

"Et godt eksempel på læring er, når der både er knopsvane og sangsvane på vandet. Fordi de er så store, er de ret nemme at få et godt indtryk af, og når man først har lært, at sangsvanen er den lidt mindre fugl med gult næb og knopsvanen er den store fugl med orange næb og knop, så er man godt i gang", lover Finn Jensen. "Bramgås, grågås, blisgås og canadagås er også ret

nemme at identificere, og inden man har set sig om, kan man også dem. Hvis vejret er mildt, er der endda chance for at høre sanglærke, der ofte ankommer på engene sidst i januar og begynder at synge i februar. Det er en fin oplevelse, for ingen anden fugl synger som sanglærken, og når man først har hørt den og kædet stemmen sammen med et artsnavn, er det en forårslyd, der sidder fast for evigt. Det kan blive den perfekte start på at lære at genkende de forskellige fuglestemmer".

Foto: Mikkel Harder Østergaard

Blå kærhøg. Foto: Ingelise Aarøe Petersen

Særlige ture for børn

Noget af det, der de seneste år har været med til at gøre Ørnens Dag ekstra populær, er de mange arrangementer for børn. Mange steder bliver børnene modtaget af DOF's såkaldte fugleambassadører, der har særligt fokus på at lave ture og aktiviteter for børn.

"I København havde vi sidste år en tur på Amager Fælled, hvor vi udelukkende fokuserede på Ørneklubbens børn og deres forældre og bedsteforældre, og det vil vi gøre igen i år", fortæller

formand for DOF København Ingelise Aarøe Petersen.

"Vi mødtes ved Hejresøen, og havde lagt turen an, så der ikke var så langt at gå for de mindste. Her havde vi det held, at der fløj en havørn lige over os på et stræk fra Klydesøen til Kongelunden. Men ellers tager vi afsæt i dét, der er. Mange af børnene er meget ivrige fuglekiggere. Ved søen er der fx både rastende ænder, lille lappedykker, hejrer og småfugle, og i 2024 gik der sport i at finde dén

ene bjergand, der lå blandt de mange troldænder.

Da dagen foregår helt på børnenes præmisser, er forløbet altid lidt uforudsigeligt. Mødestedet for Ørneklubbens københavnertur på Ørnens dag bliver lagt op under ture og kalender. Det eneste vi kan garantere er, at der altid viser sig noget, man kan få øje på, opleve og glæde sig over". ●

Følg med på **dof.dk/ørnensdag** og se hvor turen går hen i 2025.

FORÅRSFRYD OG LYSE TIDER

En ny sæson med fuglesang begynder, og lige nu er det perfekte tidspunkt, hvis du vil træne i at genkende de forskellige arters strofer.

TEKST OG FOTO: LUISE OG PER EKBERG/ EKBERG FUGLEKURSER

Skovsanger.

Broget fluesnapper.

Dagen er allerede blevet længere, og lyset har fået mere kraft. I en læ-krog i haven mærkes solens varme stråler, og musvittens sang høres for måske første gang i år. Foråret er lige om hjørnet, og en ny sæson med fuglesang kan tage sin begyndelse.

Fra kald til sang

Fuglene kommunikerer med forskellige typer af kald året rundt, og som oftest består kaldet af ganske få toner. Om foråret begynder den smukke, melodiske og ofte længere og mere komplekse sang.

Årets fuglekoncert indledes af nogle få arter. I marts og april kommer der flere melodistemmer til, og når de fleste af vores trækfugle er ankommet sidst i maj, kulminerer koncerten i en symfonisk eksplosion. En lun og stille maj-morgen lige før solen står op og et par timer frem, er en magisk og fortryllende oplevelse.

I alt synger ca. 60 fuglearter regelmæssigt igennem sæsonen i Danmark, så der er en del at lære sig. Rigtig mange arter synger, men vi koncentrerer os i det følgende om gruppen spurvefugle, da

det er dem, vi hovedsageligt oplever i vores haver, parker og på skovturen.

Standfuglene indleder koncerten

Standfuglene er de første, der starter med at synge om foråret, og nogle af de mest almindelige er solsort, musvit, blåmejse, rødhals og gærdesmutte. Fuglene synger, fordi de nu skal til at søge en mage og finde og forsvare deres territorier. Det er altså især i etableringsfasen, at der er lyd på, for når fuglene har fået unger, har de travlt med at fodre. Derfor synger de mindre i en periode.

Når næste kuld skal i gang, starter sangen igen. Derfor vil de enkelte arters fuglesang komme lidt i bølger alt efter, hvor mange kuld de får.

Lidt senere i marts ankommer de første kortdistance-trækfugle og blander sig i koret af standfugle. Nu kan du fx høre sanglærke, sangdrossel og gransanger, som også får flere kuld i løbet af sæsonen.

I april og maj ankommer langdistance-trækfuglene, og det kan for en begynder i kunsten at kende fuglesang være lidt af en udfordring. Mange fugle 'synger i munden på hinanden' nu. Så hvad gør vi?

SÆT SANGEN I SYSTEM

Mange fugle har en karakteristisk sang, og når den beskrives systematisk, bliver den nemmere at huske.

Rytme: Nogle fugle synger 'hurtigt', mens andre lyder mere dvælende.

Toneleje: Er tonerne i sangen høje, klare eller måske skingre. Eller er de dybe og melankolske. Er sangen stigende eller faldende fx løvsanger er faldende, som et faldende løvblad. Eller er det en lang sang med variationer og imitationer som en kærsanger.

Gentagelse: Er der særlige strofer, der gentages og varierer som fx hos sangdrossel? Er sangen i et eller flere stykker (som i musik et A- og et B-stykke), som hos gærdesmutte, som kvidrer med en trille i midten af sangen, hvor den således er opdelt i tre sekvenser.

Huske-lyde: En stemme kan være høj og klar som en munk (som om den synger i en katedral), klar og fræk som spætmejsens gadedrengefløjt, rødhalsens rutsjende toner, som når man gnider en korkprop mod glas eller dyb og luftig som når man blæser i en flaske som en rørdrum.

Se lyden: Når du bruger en app som fx BirdNet vil lyden være tegnet ind i et spektrogram, der viser rytme, lydstyrke og frekvens. Næsten som en slags nodeark. Disse billeder kan være med til at styrke genkendelsen og analysen af et kald.

HUSKEREMSER

Sangdrossel: Akvavit, akvavit, rigtig tit, rigtig tit; kiss her, kiss her, kiss her; do it quick, do it quick. Forholdsvis kraftig sang. 2-5 gentagelser. Begynder start marts.

Musvit: Tit-te-bøh, mu-svit, chick-a-dee. Begynder sidst i februar.

Blåmejse: Trille, som en fin motor, der ikke vil starte eller som lille klokke. Begynder midt februar.

Sortmejse: Lidt a la cykelpumpe, som suger luft og puster ud. Begynder sidst i februar.

Spætmejse: Mange stemmer, højlydt og kraftig, gadedrengefløjt, gentagne motiver – wi-wi-wi-wi (sang). Kan lyde som om den morser (dens kald). Begynder sidst i februar.

Bogfinke: Det - det - det ka' jeg sige lige så tit det ska' vær', Da-da-da ik' mer' wc-papir m.fl. Begynder først i marts.

Jernspurv: Fast sangtema som lyder som et usmurt trillebørshjul. Sidder ofte højt til vejrs, når den synger. Begynder midt marts.

Gransanger: Metronomagtigt tjif-tjaf-tjif-tjaf. Begynder midt i marts.

Løvsanger: Starter som bogfinken, dalende løvblad, der falder til jorden. Begynder sidst i april.

Munk: Starter med pludren og afslutter med høje, kraftige fløjtetoner. Synger som om den er i en katedral. Begynder midt april.

Fortsættes næste side ►

Vendehals i duet.

► Morgensang giver bedst mening

Det er primært hannerne, der synger, men inden for enkelte arter synger hunnerne også. Formålet er at tiltrække en (eller flere) hunner, opmuntre hunnen i rugetiden og holde andre hanner væk. Derfor synger de som nævnt kun i yngletiden og mest intenst, når de skal finde territorie, forsvare det og starte et nyt kuld unger.

Herudover har fuglene inden for hver art nogle bestemte tidspunkter på døgnet, hvor de synger. Fx er rød-hals og sangdrossel blandt de arter, som siger godmorgen ved at synge før solopgang, og er også dem der siger godnat ved at synge til efter

solnedgang. Deres sang høres dagen igennem, men de synger mest intenst tidligt og sent på dagen. Det skyldes bl.a. at det ofte er mere vindstille og at luftfugtigheden er højere, hvilket leder lyden bedre. Det er også på det tidspunkt, at der er mindst menneskelig forårsaget støj, og derfor vil sangen høres tydeligere. En tredje grund til at synge tidligt om morgenen kan være, at fuglene udnytter tiden inden insekterne (hovedføden) bliver aktive, og inden det bliver så lyst, at de kan få øje på dem. Herefter har de travlt med at søge føde.

Nogle arter står lidt senere op som fx bogfinke og løvsanger, og nogle syn-

ger mest intenst natten igennem som fx nattergal, kærsanger og græshoppesanger.

Når du begynder at kunne kende stemmerne fra hinanden, kan du lave dit eget fugleur ved at notere hvilke fugle, du hører, fra før solen står op til en time efter solnedgang.

Temaer og dialekter

Indenfor hver art er sangen meget enslydende, hvilket gør det lettere at lære sang end kald. Mange arter har dog dialekter, så der kan være små forskelle. Fx siger vi jo, at gulspurven tæller til syv, men nogle steder tæller den til otte og nogle gange kun til seks. ►

◀ Fortsat fra forrige side

Havesanger: Som en rislende bæk eller baggrunds-muzak, pludrer, solsort i dobbelt tempo. Begynder først i maj.

Gærdesanger: Sang som kæp langs stakit - klak - klak - klak - klak. Kald som en gammeldags hæksaks. Begynder sidst i april.

Gulspurv: 1-2-3-4-5-6-syvvvvvv - flere dialekter. Begynder først i marts.

Rødstjert: Sang indledes altid med en høj tone - iih, det er så dejligt vejr i dag - afsluttende med kort kvidren. Begynder midt i april.

Skovsanger: Karakteristisk accelererende sang som snurrende mønt på glasbord. Ind i mellem også et blødt dyh - dyh - dyh - dyh. Begynder først i maj.

Rørsurv: Typisk et kort og langsomt sip - sip - sip - silip (1, 2, 3 og en-halv). Sidder tit fremme. Begynder først i marts.

Tornsanger: Vil I, vil I bare se! Jeg kan, jeg tør, jeg vil!. Virker lidt tvær og snerrer af sin mage: Jeg HAR jo sagt det til dig. Meget kort og afsnuppet. Ind imellem vedvarende sang. Begynder først i maj.

Stillits: Ivrig, lystig sang. Hurtige triller og kvidr. Serier af telitt-te-itt-telitt. Karakteristisk kald - Stillits! Kald iblandes sangen. Begynder sidst i marts.

Gulbug: Knirkende, skærende toner som pivende gummidyb bygget ind i sangen. Begynder midt i maj.

”

Rødhals og sangdrossel er blandt de arter, som siger godmorgen ved at synge før solopgang, og er også dem der siger godnat ved at synge til efter solnedgang

Fuglerejser hvor alle kan være med

- Når fuglene begynder at synge i det tidlige forår, kan du ofte høre dem sidde og småpludre lidt først, som om de lige skal øve sig på repertoiret. Det kalder vi subsang, hvilket er en genre, der godt kan drille lidt.

Nogle synger svagt og anonymt, mens andre har en meget kraftig stemme fx gærdesmutten, og en anekdote lyder, at hvis man forstørrer gærdesmutten til en ko og dens stemme tilsvarende, så vil man kunne høre den synge i Rom.

Mange af sangfuglene har faste temaer, hvor vi kan sætte remser eller særlige kendetegn på, så vi kan huske dem bedre. Derfor har vi lavet en lille boks med de letteste sangstemmer, som derfor også vil være de bedste at begynde at lære sig.

Forvent ikke, at du lærer alle fuglenes sang på en enkelt sæson, og træn først de nemmeste, som der kan sættes remser på. Når du så kan dem, så vil det blive lettere at lære flere til næste år. ●

Sangdrossel.

Tina og Mads i et lille fly over indlandsisen

Sri Lanka Blue Magpie
Sri Lanka-kitta

Mikado Pheasant
Mikadofasan fra Taiwan

Leopard
Yala NP, Sri Lanka

Hvem er vi egentlig?

Fågelguidning AB er et familie-ejet firma, som laver fugleture i Sverige, resten af Europa og ud i den store verden. Vi bestræber os på at leve op til vores motto: Det personlige rejsebureau. Som medrejsende har du f.eks. direkte kontakt til din rejseleder, som hjælper dig med alle spørgsmål vedr. rejsen.

Vi, Tina og Mads Elley, er firmaets danske rejseledere. Du kan også møde os på Gedser Fuglestation og i felten herhjemme.

Interessen for fugle bragte os sammen for mere end 45 år siden, og sammen har vi rejst og set på fugle på alle syv kontinenter. Som rejseledere har vi guidet fugleinteresserede gennem en række lande i Asien, Afrika, Sydamerika og Caribien, altid i samarbejde med lokale fugleguidere. Vi har flest danske deltagere og rejserne foregår på dansk. Vores medrejsende har givet os meget positive tilbagemeldinger og fortæller at vi supplerer hinanden godt. Vi rejser med små grupper (typisk 6-8 deltagere) og har altid fuld fokus på fuglene, mens vi samtidig aktivt arbejder for, at alle føler sig som en del af gruppen. Her kan alle få noget ud af en fugletur.

Du kan møde os på disse rejser:

Sri Lanka 23/3 - 5/4 2025 Få ledige pladser.

Taiwan 20/4 - 3/5 2025 Udsolgt. Spørg om evt. afbud.

Vestlige Indien nov 25 eller jan-feb 26

2 uger med Great Indian Bustard, Spotted Creeper, tusindvis af Jomfrutræner, mulighed for Hypocolius og meget mere. Vi går efter også at inkludere Tiger, Leopard og Asiatisk Løve! Turen er under forberedelse. Ring til Mads og hør mere.

Panama marts 26 (foreløbige datoer 14 - 28 marts).

2 uger hvor vi besøger det vestlige højland, den centrale del omkring kanalen og den østlige del i Darién. Kolibrier, Tukaner, Tangarer og de små familier som Sapayoa, Wrenthrush, Rosy Thrush-tanager m.fl. I Darién har de rimeligt styr på Harpyen (80% succesrate). Tidspunktet er også godt for nordamerikanske trækgæster. Turen er under forberedelse. Ring til Mads og hør mere.

Se oplysninger om rejsegaranti, pris og tilmelding mv. på Fågelguidnings hjemmeside (nedenfor)

Et udvalg af vore rejser i 2025:

- Øland 1+2: 29 april—2 maj / 19—22 maj Fuglesang—Orkidéer—Ottenby
- Aserbajdsjan 8—16 juni 5 Nationalparker - Kaukasusbjergene - Blomsterenge
- Fotorejse til Bulgarien 10—18 juni Fotoskjul - Artsrig fauna og flora
- Fugle og Yoga på Øland 6—9 aug Yoga - Vadfugle - Rovfugle
- Øland Begynderkursus - weekend Lær en masse - Hyggeligt gæstgiveri - Ottenby
- Sydlige Marokko 9—20 nov Atlasbjergene - Sahara - Atlanterhavskysten

Programmer og meget mere på: www.fagelguidning.se

Du er velkommen til at ringe til Mads Elley: +45 30251715

Det personlige rejsebureau!

PÅ MORGENOBS I SKAGEN

Op før solen og afsted på cyklen i al slags vejr: Forårets DOF UNG lejr er et ta' selv bord af kratluseri, kammeratskab, vilde havobser og spændende hits. Hvis du er medlem af DOF og mellem 12 og 29 år, er du inviteret med til festen.

AF JOAKIM MATTHIESEN

Klokken er kvart i fire om morgenen. Det er stadigvæk mørkt udenfor, men inde i spejderhytten myldrer det med liv. Vækkeuret ringede for få minutter siden, og uden tøven er dagen netop begyndt for en gruppe unge friske fuglekiggere. Der høres morgenmusik imens yoghurten og havregrynene ryger indenbords, kaffen brygges og madpakkerne smøres. Det går stærkt, og allerede en halv time inden solopgang sidder de 33 unge på cyklerne på vej mod dagens

oplevelser. Selv den værste kritikker må se sig slået og lægge sine fordomme om 'den dovne ungdom' på hylden. Hér driver passionen værket, og en lang nattesøvn sættes gerne til side i et par dage. Dagens destination er yderste klitrække på Grenen. Målet er så mange fuglearter som muligt. Vi er i Skagen med DOF UNG.

Unge fuglekiggere i Skagen

Som traditionen foreskriver, afholder DOF UNG hvert år en forårslejr til Skagen, oftest i Kristi

Kammeratskabet og fællesskabet omkring fugle er en bærende kraft i DOF UNG.
Foto: Adam Sahl Søderdahl

“

Det bedste naturfællesskab jeg har været med i. Mine bedste venner har jeg mødt her, og alder, identitet og viden om fuglene har ingen betydning mellem os i DOF UNG – alle kan være med!

EMMA SOHNEMANN

”

DOF UNG på morgenobs ved
'Verdens Ende' på Grenen.
Foto: Joshua Emil Haahr

Den langtidsstationære unge
steppeørn var fast indslag
i lufrummet over Skagen.
Foto: Carl Emil Riising Nielsen

Klitsandspringer; der kigges på andet end fugle
når DOF UNG er på tur. Foto: Joshua Emil Haahr

Den flotte han gulspurv tæller til syv.
Foto: Oliver Laursen

“

Alle hoppede straks på cyklerne og tonsede ud på en øde klitmark, hvor vi stod med ca. 150 andre birdere. Da vi endelig spottede den lille fugl, var humøret helt i top!

MARCUS FRIFELDT JØRGENSEN

”

- Himmelfartsferien i maj. Foråret i Skagen er helt specielt og i topklasse på europæisk plan. Særlig kendt er Skagen for det store træk af rovfugle, som samles på toppen af Danmark på deres vej mod nord. Fuglene undgår helst at flyve over vand, og på den måde koncentrerer trækket fra hele Jylland, som en tragt, i Skagen. Året 2024 udmærkede sig som noget ud over det sædvanlige. Foruden vores 33 danske deltagere havde vi for første gang besøg af unge fuglekiggere fra både Sverige og Finland. Vores internationale super-hold udgjorde således over 40 personer. Det er imponerende og ikke mindst givende at kunne dele sin passion med så mange ligesindede fra både ind- og udland. Vi håber fremadrettet at kunne udbygge dette nordiske fællesskab, så også vi kan besøge afdelingerne i deres lande. På den måde kan vi styrke fremtidigt samarbejde til fordel for både ungdom og fugle – sammen er vi stærkest!

Morgenobs på Grenen

På Grenen i Skagen titter de første solstråler op over horisonten, og morgenobsen er netop startet. Rundt om i landskabet kan man se grupper af fuglekiggere på diverse klitoppe. I dag står gruppen af unge birdere tættest på vandet. Her er god mulighed for at se de mange havfugle superflot. Der spottes hurtigt flyvende rødlokker og dykkende suler, og en enkelt mallebuk glider i buer langt ude i horisonten på typisk stormfugle-manér. Fra vandet

kan de kaldende sortænder høres, og minsandten om ikke også en flok hvidnæser lægger vejen forbi! Der spejdes videre, og flere af turens deltagere kan hurtigt krydse nye arter såsom temmincksryle, fløjlsand og almindelig kjove. Over land er det mere stille. Lidt gule vipstjerter raster, der hvor citronvipstjerten stod i går, gulspurven tæller til syv, imens en gruppe svaler fanger insekter til lyden af en syngende gøg. Pludselig er der også en overflyvende biæder, der med sine utrolige blå, grønne og gule farver vækker stor begejstring hos alle – dagen er reddet.

Når hittet melder sig

Nu er klokken blevet ti. Det betyder ofte, at morgens ryk af fugle er forbi. Det giver en pause inden eftermiddagens strabadser starter. Solen har indtaget sin position på den blå himmel, og vi finder solcremen frem fra taskerne. Snakken går om stort og småt, fugle og ikke fugle. Rundt om i klitten kan man finde sovende turdeltagere. Enkelte holder skansen og skanner både hav og himmel i håbet om en god fugl, imens andre er faldet over en klitsandspringer mellem sand-hjælme og marehalm. De næste timer forløber roligt i de idylliske omgivelser. Netop dér – da alle mindst venter det, sker det. En live-melding tikker ind på walkie-talkie-appen Zello: "Alpejernspurv raster ved Pælebakke Klit, ses ikke lige nu". Alvoren melder sig, og med ét er alle lysvågne og klar – vi skal afsted! Op ►

“

Det er fantastisk at tage hul på en ny dag ved at stå op sammen med solen. Den tidlige morgenluft er frisk, fuglenes sang intensiveres gradvist, og bortset fra andre birdere er der helt mennesketomt.

MARKUS KEMP CLÉMENT

”

Glade danske, svenske og finske tur-deltagere. Krydsede arme betyder, at man har set mindst én ny art. Foto: Adam Sahl Søderdah

- på cyklerne og fuld fart ind gennem byen med adrenalin i kroppen og syre i benene. Fuglen meldes atter engang: "Alpejernspurv ses nu igen", og der trædes ekstra hårdt i pedalerne. Ved ankomst har der allerede samlet sig en stor gruppe af håbefulde folk med kikkerter om halsen. Alle blikke er rettet mod stedet, hvor fuglen forsvandt. Kort tid efter er der gevinst. Fuglen hopper frem på toppen af en klit og kan nydes til fulde. Der jubles, uddeles highfives og knipses løs med kameraerne. Nyt kryds til næsten alle i DOF UNG!

Da roen har lagt sig, afsluttes dagen i fælles flok på Flagbakken. Her spiser vi pizza, imens vi ser på trækkende lærkefalke. Den langtidsstationære steppeørn kredser atter engang over plantagen og runder med sin majestætiske karakter dagen af på smukkeste vis. Nu vendes næserne mod spejderhytten. Vi skal i seng, for i morgen ringer vækkeuret kvart i fire.

Skal du med i år?

Beretningen ovenfor bygger på vores forårslejr i 2024. På turen endte vi med at registrere hele 158 fuglearter, hvilket er helt vildt mange.

Selvom fokus er på fuglene, så har alt interesse når DOF UNG rykker ud. Planter, insekter og krybdyr bliver ligeledes nøje studeret. Der er plads til alle med hver sine interesser. Om det så er at jage det perfekte naturbillede eller bruge tid på at finde sommerfugle, myreløver og hugorme, så er det fuldt acceptabelt og meget velkomment.

Var du ikke med på turen? Bare rolig - vi gør det hele igen i år, fordi det er så genialt. Vi håber derfor at se dig i Skagen maj 2025. Du kan følge med på vores Facebookside 'DOF UNG', eller sikre dig, at du modtager vores nyhedsbrev. Her annoncerer vi ture og begivenheder, og altså også når tilmeldingen til årets Skagen-lejr åbner. Det bliver så godt! ●

MERE END BLOT FEDE FUGLE

DOF UNG er ungdoms-afdelingen af Dansk Ornitologisk Forening. Afdelingen drives af et frivilligt udvalg af unge entusiastiske fuglekiggere. Er du med DOF UNG på tur, vil du opleve, at det handler om meget mere end blot fede fugle. Der er fokus på fællesskab og sammenhold. Det er altid sjovest at kunne dele de gode oplevelser med andre. På den måde opstår venskaber på tværs af landet, der rækker langt ud over turene.

Er du mellem 12 og 29 år og medlem af DOF, så er du automatisk medlem af DOF UNG og mere end velkommen på vores årlige lejre, ture og arrangementer.

DOF BIRDLIFE BULLFINCH 8X42

Pris kr. 899,-

Medlemspris kr. 854,-

VORES
TOP MODEL!

DOF BIRDLIFE EAGLE OWL 8x42 ED

Pris kr. 10.999,-

Medlemspris kr. 10.449,-

DOF BIRDLIFE ALBATROS 10X42

Pris kr. 7.999,-

Medlemspris kr. 7.599,-

DOF BIRDLIFE HOBBY 8x32

Pris kr. 3.699,-

Medlemspris kr. 3.514,-

PERFEKT
REJSE-
KIKKERT!

GOD
BEGYNDER-
KIKKERT!

DOF BIRDLIFE GODWIT 8x3

Pris kr. 2.419,-

Medlemspris kr. 2.298,-

DOF BIRDLIFE STARLING 8X42

Pris kr. 1.899,-

Medlemspris kr. 1.804,-

SE NATUREN MED DOF BIRDLIFE OPTIK

Få et tydeligt indblik i fuglenes verden

Se fugle og naturens detaljer med DOF BirdLife Optik – optik skabt til fugleelskere. Få skarpe, klare billeder og opdag naturen på nært hold. Vælg mellem alt fra lette kikkert og kraftige udsigtskikkert, der sikrer skarpe billeder – uanset vejret. Se hele udvalget af DOF BirdLife Optik og tilbehør til alle behov på Naturbutikken.dk

Tre grunde til at vælge DOF BirdLife Optik

1. Knivskarpt billede: Se naturen i klare detaljer.
2. Letvægtsdesign: Nemt at have med på tur.
3. Støt fuglene: Dit køb støtter DOF BirdLife's arbejde for at beskytte fugle og deres levesteder. Overskuddet fra Naturbutikken går til fuglebeskyttelse.

ORNITOLOGEN, JÆGEREN OG DUEHØGEN

A full-page photograph of two men walking towards the camera on a gravel path in a sun-dappled forest. The man on the left is younger, wearing a dark blue jacket with a small logo, olive cargo pants, and tall green rubber boots. The man on the right is older, with grey hair and glasses, wearing a dark blue jacket with a red collar, dark trousers, and dark shoes. He has binoculars hanging from his neck. The background is filled with lush green trees and foliage.

Vildtforvalter Thomas Christensen til venstre og ornitolog Steen Kryger har mødtes på forskellige årstider i løbet af 2024 for sammen at blive klogere på områdets store vingefang. Foto Jan Skriver.

Gode lokale kontakter er et stærkt kort, når det gælder registrering og beskyttelse af truede arter som fx duehøg. Det er afsættet for et nyt samarbejde, der giver lokale ornitologer bedre adgang til at registrere ynglende arter i nogle af de store private skove.

AF KARINA DEMUTH

Gode lokale forbindelser, et fuldt overblik over Danmarks ynglende rovfugle og bedre beskyttelse af vores truede arter. Det er nogle af målene for et nyt samarbejde mellem lokale DOF'ere, jægere og herregårdsskytter. Baggrunden er, at de danske herregårde, godser og slotte ofte byder på store naturværdier og ældre skove, hvor et jagtvæsen spiller en nøglerolle, og hvor opdræt og udsætning af fasaner er en del af forretningen. I skovene er der samtidig sjældne rovfugle, og det kan give nogle udfordringer.

Fælles for ornitologen, jægeren og vildtforvalteren er imidlertid, at de tager stærkt afstand fra ulovlig bekæmpelse af rovfugle og anden fauna-kriminalitet, og at de arbejder for at fremme en vild, dynamisk og artsrig dansk natur. Som en del af projektet 'Fællesskab gennem fugle' kan lokale DOF'ere nu få bedre adgang til at registrere i nogle store private skove. Ikke mindst på de lokationer, hvor der er gode betingelser for ynglende duehøg, men hvor arten endnu ikke er registreret i DOF's databaser.

En adgangsbillet til de private skove

I DOF's rovfuglegruppe har man ret godt styr på, hvor de forskellige arter har rede i de statsejede skove. I nogle af de privatejede skove kan det derimod være sværere at få adgang, blandt andet fordi det kræver en særlig tilladelse, hvis man ønsker at bevæge sig udenfor de afmærkede stier. Så her gør en god kontakt til de lokale vildtforvaltere virkelig en forskel.

På Clausholm Slot syd for Randers er det vildtforvalter Thomas Christensen, der har slået portene op og inviteret Steen Kryger fra DOF's rovfuglegruppe med på tur i et ellers lukket område. Udover at få mulighed for at registrere rovfugle, handler besøget for Steen Kryger også om at blive klogere på det arbejde, som jægere og herregårdsskytter laver for at højne kvaliteten af naturen og om at nedbryde de fordomme, der måske hersker fra begge parter side.

"Bare det at en ornitolog med forkærlighed for rovfugle kan mødes til gensidig inspiration med en herregårdsskytte og snakke frit om, hvor duehøgen har sin rede i skoven, vidner om at vi er

Når man skal finde rovfuglereder, er det nemmest at gå ud om vinteren, før byggeriet bliver skjult af blade.
Foto: Steen Kryger.

Foto: John Larsen

Duehøgen er som ungfugl længde-
stribet på undersiden
og tvær-
stribet som voksen, og
hunnen er noget større end hannen.

på rette vej med hensyn til en forståelse for hinanden”, siger Steen Kryger, og fortsætter: ”Bestanden af ynglende duehøge i Danmark har jo i mange år været vigende, og her har der været forskellige forklaringer oppe at vende. Mit bud er, at det kan skyldes flere forstyrrelser af publikum i skovene og så den kendsgerning, at stor hornugle har haft fremgang som ynglefugl over store dele af landet. Hvor stor hornugle etablerer sig i et terræn, går det nemlig hårdt ud over områdets øvrige rovfugle, og ofte må de vige pladsen for uglen, der blandt andet er i stand til at dræbe deres unger i ly af natten”.

Kig op i det tidlige forår

Arbejdet med at finde rovfuglenes reder kræver både viden, timing og tålmodighed.

Typisk begynder man at gå ud, når bladene er faldet om efteråret, og indtil sæsonen går i gang i det tidlige forår, altså før der er kommet blade på træerne, og der stadig er frit udsyn til rederne.

”Det nemmeste, når vi skal finde og bestemme en rede, er selvfølgelig at se på, hvilke fugle der flyver til og fra. Men også før sæsonen for de trækkende arter er der flere forskellige kendetegn at gå efter. Duehøgen bygger fx ofte sin rede i høje, gamle løv- eller nåletræer, hvor der er udsigt og let adgang til jagtmarkerne. Reden kan kendes ved, at den er stor og robust og ofte lidt ’rodet’ med kraftige grene og kviste og en bund af frisk grønt løv eller nåle. Under reden kan man

finde hvide ekskrementer og bytterester som fuglefjer og smådyr”, forklarer Steen Kryger.

”De fleste rovfugle vil bruge den samme rede år efter år, og så er det bare at tjekke de kendte steder. Samtidig går vi de forskellige oplagte ynglesteder i skoven igennem og ser efter tegn på redebyggeri eller territoriehævdende fugle. Det hele bliver plottet ind på et skovkort, og senere går vi så igen en runde og registrerer, om der er unger i reden. En vigtig pointe er, at vi gør meget ud af ikke at forstyrre rovfuglene. Derfor sker observationerne ret langt fra reden eller på tidspunkter, som ikke er kritiske for de sky skovfugles ynglesucces”.

I felten kendes duehøgen især på sit kraftige bryst og lange og brede hale. Flugten er en kort serie af relativt langsomme og dybe vingeslag afbrudt af glideflugt.

Foto: Jørn Skeldahl

Foto: Helge Røjle Christensen

Store vingefang er velkomne

Også vildtforvalteren på Clausholm Slot, hvis 100 hektar vådområder og enge har haft både ynglende trane og besøg af sort stork, er glad for kontakten til den lokale DOF'er. For Thomas Christensen gælder det især om at vise, at jagtlige interesser med udsætninger fint kan gå hånd i hånd med mange rovfuglearter og et rigt naturindhold.

"Jeg håber, at flere vil få øjnene op for, at nutidens herregårdsskytter ikke kan sættes i samme bås som deres forgængere for 30 år siden, hvor beskyttelse af jagtbare arter måske fyldte lidt mere end hensynet til de fredede rovfugle. Samtidig vil jeg gerne være med til at fortælle, at private ejendomme ofte rummer store naturværdier, som ejerne værner om. I 2023 ynglede havørnen for første gang i udkanten af slottets parkanlæg, og i vores 700 hektar store skove ynglede duehøg, rød glente og ravn. Vi havde også stor hornugle, der kom fra den lokale grusgrav og jagede hos os i sensommeren", fortæller Thomas Christensen, der hvert år opdrætter rundt regnet 8.000 fasaner, som seks uger gamle sættes ud for at blive en del af jagtvæsenet på Clausholm Slot.

"Jeg ville lyve, hvis jeg sagde, at det ikke giver konflikter med duehøg og stor hornugle, når man udsætter fasaner til jagt. Men det er en del af gamet", siger han. "Og vi forsøger at forebygge konflikterne ved at bruge skræmmemidler for eksempel i form af fugleskræmsler og lys om natten over udsætningspladserne".

Duehøgrede i to etager. Foto: Steen Kryger.

Livsrum til alle arter

Lidt mod forventning blev besøget på Clausholm mere til en dialog og rundvisning end en tur, hvor ornitologen hjalp skytten med at lokalisere sjældne rovfugle på slottets jorder.

"Jeg må indrømme, at jeg er imponeret over den viden, som Thomas har om de ynglende rovfugle, ravne og store hornugler, der lever i hans område. På vores tur i skoven udpegede han både duehøgens og havørnens reder, og det lykkedes mig ikke at finde noget, som han ikke selv var mere end almindelig godt bekendt med. Mit indtryk er en moderne herregårdsskytte, som er kompetent og giver livsrum til de fuglearter, som tidligere blev stærkt efterstræbt, fordi de var konkurrenter til menneskers jagt", siger Steen Kryger, der tre gange i 2024 gæstede Thomas Christensens hjemmebane omkring Clausholm Slot for at blive klogere på områdets store vingefang. ●

Mejser på brættet

Vintertid er mejsetid på foderbrættet. Her kan du se fuglene helt tæt på, og du kan hurtigt lære at artsbestemme dem, når de kommer forbi for at hente frø eller spise af fedtkuglerne.

AF NATURVEJLEDER SIMON S. CHRISTIANSEN

Musvit. Foto: Jan Skriver

Musvitten er den største af de seks arter. Den har gul mave og hovedets hvide kind er indrammet med sorte farver på issen og struben.

Mejser er små rundhovedede fugle med kort næb. De har alle hvid kind, hvilket adskiller dem fra de fleste andre småfugle i haven. Musvit og blåmejse er langt de mest almindelige mejser i haven, men du kan også være heldig at se tre andre arter, nemlig sortmejse, sumpmejse og topmejse. En sjette art, fyrremejsen lever også i Danmark, men den er sjælden og kommer ikke på foderbrættet. Den må du ud i moser i det sydlige Jylland for finde.

Blåmejse. Foto: Erik Biering

Blåmejsen er også gul på maven, men modsat musvitten er den hvide kind indrammet af blå farver og der går en mørk streg gennem dens øje.

Sortmejsen

er lille ligesom blåmejsen, men har sort strube og stor hagesmæk. I nakken har den en hvid plet som de andre mejser ikke har, og på vingerne har den smalle hvide vingebånd. Ryggen er grålig, og på flanken er den brun.

Sortmeise. Foto: Poul Holm Pedersen

Sumpmejsen

er også lille og kan ligne sortmejsen lidt, men den er ensfarvet brunlig på ryggen og har kun en lille hagesmæk.

Sumpmeise. Foto: Erik Borch

Topmeise. Foto: Albert Steen-Hansen

Topmejsen

er lidt større og kendes let fra de andre på den trekantede top. Topmejsen findes kun vest for Storebælt, så bor du på Sjælland får du desværre ikke besøg af denne art i din have – så bliver du nødt til at flytte til Jylland!

Andre 'mejser':

Der er andre fugle, der har 'meise', som en del af deres navn, men som ikke rigtig er mejser alligevel. Det gælder halemeise, spætmeise, skægmeise og pungmeise, men de tilhører nogle helt andre fuglefamilier. Det vidste man bare ikke dengang for mange år siden, hvor fuglene fik deres navne.

KORT NYT VERDEN

AF SEBASTIAN THORUP HANSEN

Hjejle. Foto: Erik Biering

Global Bird Weekend slår rekord

Lørdag d. 12. oktober 2024 blev en ny verdensrekord sat under årets Global Bird Weekend. Fuglekiggere fra hele verden fandt kikkerten frem og forsøgte at observere flest mulige fuglearter på 24 timer. Med deltagelse fra intet mindre end 201 lande lykkedes det de engagerede fuglekiggere at registrere imponerende 7.800 forskellige fuglearter. Denne bedrift markerer en ny rekord i antallet af observerede fuglearter på ét enkelt døgn.

Global Bird Weekend er en årlig begivenhed, der samler fuglekiggere fra hele verden i en fælles mission for at observere og beskytte fugle. Initiativet opfordrer hvert år til, at deltagere deler deres observationer lokalt og registrerer dem i eBird. Husk også at registrere i DOF-basen. Begge baser skaber vigtige data til bevarelse og forskning.

Vadefuglebestande i tilbagegang

Den seneste opdatering af International Union for the Conservation of Nature (IUCN)'s rødliste afslører et drastisk fald i den globale bestand af vadefugle. 16 arter er nu rykket op i en højere trussels-kategori på rødlisten, der betragtes som en vigtig indikator for arters globale trusselsniveau.

Blandt andet er almindelig ryle rykket fra 'ikke truet' til 'næsten truet' med et fald i bestanden på over 20%. Andre arter, som stenvender, strandhjejle og krumnæbbet ryle, har ligeledes oplevet betydelig tilbagegang og er nu også i højere trussels-kategorier.

Vadefugle er særligt sårbare over for trusler som tab af levesteder og klimaforandringer, da de under deres lange trækruter er afhængige af specifikke rasteområder.

Mange af de kystområder, som vadefuglene er afhængige af, har også betydning for millioner af mennesker verden over, da de leverer fødevarer, arbejdspladser og beskyttelse mod stormfloder. Bevaring af vadefuglene har derfor ikke kun betydning for fuglene selv, men også for de kystsamfund, der er afhængige af intakt natur.

Stenvender. Foto: Sebastian Thorup Hansen

Ældre spurve mister interessen for nye venskaber

Ny forskning viser, at ældre fugle, ligesom mennesker, har færre venner med alderen. Forskere har undersøgt en isoleret population af spurve på øen Lundy i Bristol-kanalen og fundet, at ældre spurve ikke har samme motivation for at danne nye venskaber som yngre fugle.

Hos unge spurve giver sociale relationer en evolutionær fordel, da de øger chancerne for at finde en partner og opnå ynglesucces. Men efter at fuglene har formeret sig, ser det ud til, at det ikke længere er nødvendigt at opretholde tætte relationer. Ifølge forskningsleder Dr. Julia Schroeder mangler ældre spurve simpelthen et 'evolutionært pres' for at skabe nye venskaber.

Forskerteamet fra Imperial College London konkluderer, at det reducerede behov for sociale relationer i alderdommen, ikke ser ud til at have nogen negativ effekt på spurvenes overlevelse. Og da denne adfærd typisk indtræffer efter fuglene har formeret sig, er der intet der tyder på, at den evolutionært set vil forsvinde.

Gråspurv. Foto: Daren Grover/iStock

Lyserød ara. Foto: iStock/Uwe Bergwitz

Lyserøde araer har favoritunger

Lyserøde araer er kendt for deres livslange parforhold og ses ofte som et symbol på tro-skab. Men forskning afslører, at selvom disse farvestrålende fugle er fantastiske partnere, er deres forældreskab knap så beundrings-værdigt. Undersøgelsen viser, at araer med vilje forsømmer deres yngste unger, selv når der er rigeligt med føde. Dette betyder, at kun én eller to unger overlever, selvom kul-det kan indeholde op til fire unger.

I naturen er 'kuldreduktion', hvor forældre aktivt vælger at lade nogle unger dø, ikke et ukendt fænomen. Hos ara-forældrene betyder det, at de yngste unger forsømmes og sultes, mens de ældre unger får mere opmærksomhed og mad. Dette skyldes, at ungerne klækkes på forskellige tidspunkter og dermed har forskellige behov, som foræl-drene ikke kan opfylde på samme tid.

For at hjælpe de forsømte unger har for-skerholdet udviklet et fosterforældrepro-gram, hvor de yngste unger placeres hos andre ara-familier, som har unger på samme størrelse. Dette har vist sig at være en ef-fektiv løsning, der har reddet mange unger. Denne kreative tilgang kan også bruges til at beskytte andre truede papegøjearter i frem-tiden.

VINDERSKUD

Mere end 100 fotografer har med over 600 fotos deltaget i DOF's fotokonkurrence 2024. De frivillige fotografers bidrag er samtidig med til at åbne folks øjne for fuglenes skønhed og deres vigtige del af vores natur. Her kommer de fire vinderbilleder.

AF KARINA DEMUTH

Hvad er et godt fuglebillede? Det er der rigtig mange forskellige meninger om, og i forbindelse med årets fotokonkurrence har vi bedt en gruppe af biologer, fotografer og mediefolk om at vælge nogle af deres yndlingsfotos ud blandt de over 600 indsendte billeder. Resultatet var et bredt udvalg håndplukket ud fra nogle meget forskellige kriterier – selvfølgelig skarphed, komposition og teknisk kunnen, men også i høj grad evnen til at fortælle en historie eller fange et særligt udtryk, en usædvanlig eller ikonisk situation, hensynet til ikke at forstyrre fuglen ved at gå for tæt på og meget mere.

Fælles for de valgte billeder er, at flere mennesker uafhængigt af hinanden har peget på netop disse. Herefter har dommerpanelet, der består af Egon Østergaard, formand for DOF, Peter Vadum, fotochef i DOF, Tobias Hjorth, naturfotograf og butikschef i Naturbutikken og Karina Demuth, redaktør af Fugle & Natur, taget den sidste afgørende votering.

Pibeand. Canon EOS R5. Kameraobjektiv 700 mm. Afstand 41,6 meter. ISO 2000. Blænde 6,3. Lukkehastighed 1/2000. Foto: Steen Tørner.

ÅRETS FUGLEFOTO

Steen Tørner har den 9. april 2024 fanget en pibeand ved Kalvebodløbet i København. Her har vi et billede, der teknisk set bare er tiptop i orden. Knivskarpt og med en flot dybde, taget i øjenhøjde med fuglen, der spejles i det næsten blikstille vand og på en baggrund, der elegant komplementerer artens karakteristiske rustrøde farvetoner. Bravo.

Årets fuglefoto præsenteres med en High-End DOF BirdLife Condor 8 x 42 fuglekikkert til en værdi af 7.499 kr.

Udover de fire vinderbilleder vil vi i den kommende tid på DOF's sociale medier vise 10 udvalgte fotos fra hver kategori. Alle indsendte fotos vil indgå i DOF's fotoarkiv, og uden disse ville vi fx slet ikke kunne producere et magasin som Fugle & Natur. På den måde er man som billedleverandør til DOF med til at hjælpe fuglene og bevare den natur, som de er afhængige af for at overleve. Af hjertet tak for disse helt uundværlige bidrag.

ACTION

Ved Egå Engsø udenfor Århus var Finn Koustrup til stede i et sjældent øjeblik, hvor en havørn med kraftfulde vingeslag, skarpt næb og kampklare fingre jager sit bytte. "Vandplasket er jo nok fra en svømmeand, der kæmper for livet. Dykke kan den ikke, men den må gøre forsøget for at redde livet. Den skræmte knarand (en artsfælle?) ser panisk til", lyder DOF's formand Egon Østergaards tolkning af situationen. Billedet illustrerer på fineste vis forbundetheden mellem havørn, miljø og bytte.

Billedet præsenteres med et gavekort til Naturbutikken på 1.000 kr.

Havørn og knarand. Kameraobjektiv 400 mm. Blænde 8. Lukkehastighed 1/1000 sek. Foto: Finn Koustrup.

PORTRÆT

Også her har vi et billede, hvor fotografen har været klar på rette sted og i rette tid. Ravnen i Lille Vildmose er fotograferet af Per B. Thomsen i flot profil med perfekt udfoldede vinger og fortæller en god historie om artens karakter. Nemlig at vi her har at gøre med en opfindsom og kreativ opportunist, der ikke går af vejen for at snuppe et ikke helt lille æg, som den nu er i gang med at fragte hen et sted, hvor den kan fortære rovet i fred for forældrefuglene.

Billedet præsenteres med et gavekort til Naturbutikken på 1.000 kr.

Ravn. Nikon D500. Kameraobjektiv 600 mm. Blænde 6,3. Lukkehastighed 1/3200. Foto: Per B. Thomsen

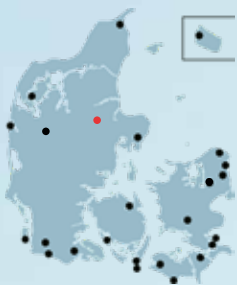

LANDSKAB

Det fine foto af en skarvkoloni en tidlig morgen ved Damhussøen i Vanløse, København er taget af Stig Hjarvard. Med sit grafiske udtryk og tågende baggrund ligner det nærmest et håndmalet motiv i tusch og akvarel. Et poetisk foto fuld af stemning og atmosfære.

Billedet præsenteres med et gavekort til Naturbutikken på 1.000 kr.

Skarv. Olympus E-M1MarkII. Kameraobjektiv 85 mm. ISO 200. Blænde 5,6. Eksponeringstid 1/250. Foto: Stig Hjarvard.

Velkommen til 'Fugleriget'

I denne serie besøger vi Fugleværnsfondens 26 naturreservater og er nu nået til Tindbæk Hestehave i Midtjylland mellem Randers og Viborg..

HESTENE TILBAGE TIL HAVEN

Tindbæk Hestehave er et gammelt skov- og engområde, der nu bliver lagt om med blandt andet skovgræsning, der skal styrke biodiversiteten og give et (endnu) rigere fugleliv.

AF JØRN LENNART DYHRBERG LARSEN

'O rk-ork-ork'. Det er med stor sandsynlighed den første lyd du hører, når du sætter fod i Tindbæk Hestehave, Fugleværnsfondens nyeste skud på stammen. Lyden kommer fra raven, som om nogen må betegnes som Tindbæk Hestehaves karakterfugl. Tindbæk Hestehave er samlet set på 42 hektar og kom i 2024 Fugleværnsfonden i hænde takket være en arv fra Ritt Bjerregaard og Søren Mørck. Af de 42 hektar er ca. 32 selve skovområdet, mens de resterende 10 er tilstødende enge. ►

Røde glenter overnatter i vinterhalvåret ofte sammen. Især i Nørreådalen kan man opleve store flokke af røde glenter gå til fælles overnatning. Foto: Jørgen Jensen.

Spætmejs. Foto: Alan Gudio Nielsen.

En indhegning til dyrene

Navnet 'hestehave' finder man mange steder i Danmark og hænger sammen med den oprindelige betydning af ordet 'have', som er et indhegnet område brugt til græsning. En hestehave er ligesom kohaver, lammehaver, skovhaver eller lignende betegnelser et indhegnet areal, som blev brugt til fællesgræsning af landsbyen og sikrede, at dyrene ikke løb for langt væk. Navnet skal derfor ikke tages for bogstaveligt, idet det ikke kun har været heste, men en blanding af dyr, som har græsset i skoven.

Stammer til godset, grene til bønderne

Ud over græsning har man anvendt skoven som stævningskov. I en stævningskov er ejerforholdet opdelt, således at overskoven af hovedsagelig eg og bøg tilhørte godset, mens underskoven tilhørte bønderne. Her kunne man høste ris til gærder, stokke til tækning, skæfter til okser og hammere samt sanke brænde. Særligt hassel har haft en betydning i Tindbæk Hestehave langt op i 1800-tallet, hvor man op-hørte med græsning, men stadig producerede båndkæppe til fx tøndebånd.

Skovgræsning på en ny måde

Overskoven har kun været sparsomt fældet i 1800-tallet, og derfor ser man gamle høje træer i strøg på kryds og tværs. Disse træer er nu så gamle, at de begynder at udgøre en mangfoldighed af levesteder for skovens andre organismer, lige fra bakterier og svampe til insekter, pattedyr og ikke mindst fugle.

Efter knap 200 år uden græsning, vender den nu tilbage til Tindbæk Hestehave. Det er i hvert fald planen, at skoven atter skal græsses af heste og kvæg, selvom dyrene ikke er sat ud endnu. Formålet er dog denne gang et andet end da skoven fungerede som græsgang for landsbyens dyrehold. Nu handler det om græsning på naturens præmisser og om en genindførsel af de naturlige processer, som græssende dyr tilfører. Skovgræsning tilfører skoven variation og dynamik. Dyrene holder blandt andet underskoven nede og for-sinker opvæksten af pionerplanter i lysninger, hvilket giver blomsterplanter og insekter bedre muligheder for at finde levesteder. I sidste ende udmønter den øgede landskabelige variation og højere diversitet i fødekædens lavere led sig – forhåbentlig – i flere fugle. ●

Tindbæk Hestehave har været drevet som produktionsskov, men der er mange fine gamle træer tilbage, der rager op på kryds og tværs. Dronefoto: Jørn Dyhrberg Larsen.

Hugin og Munin, Odins to ravne, flyver hver morgen ud for at hente nyt fra verden.
Foto: John Larsen.

VERDENS STØRSTE SPURVEFUGL

Ravnen er blandt verdens største spurvefugle og anses for at være en af de mest intelligente blandt fuglene. Af samme grund spillede den en central rolle i den nordiske mytologi. Odins to ravne Hugin og Munin, hvis navne kan oversættes til 'tanke' og 'minde', fløj hver morgen ud for at kunne vende tilbage og berette på Odins skulder om alt, hvad der foregik i verden.

Raven yngler på hele den nordlige halvkugle, og indtil midten af 1800-tallet var den en almindelig fugl i Danmark. Her begyndte en forfølgelse med bortskydning og forgiftning, og bare 100 år senere var der kun få par tilbage, og bestanden holdt kun stand i det allersydligste Danmark. Ravnen blev fredet allerede i 1927, men først efter et forbud mod giftudlægning i 1967, steg bestanden atter for alvor og tæller nu omkring 1250 par fordelt i det meste af landet, men tættest i Midt- og Sønderjylland.

RØDHALSREDEKASSE I

Redekassens størrelse med 28 mm hul kan også tiltrække andre fugle, f.eks. grå fluesnapper, rødstjert mfl.

Pris kr. 319,-

BLÅMEJSEREDEKASSE I

Det indbyggede dræn, tilpas ventilation, og opklatringsriller indvendigt i kassen giver mejserne et tørt og lunt bo.

Pris kr. 319,-

FINDES I
ANDRE
STØRRELSER

RÆKKEHUS TIL 3 STÆREFAMILIER I

Stæren bor gerne i små kolonier og de kan hænge tæt på hinanden. Man kan endda være heldig at få sin egen mini sort sol, når ungerne kommer på vingerne!

Pris kr. 869,-

BYG DIT
EGET
FUGLEHUS!

CJ WILDLIFE BYG SELV REDEKASSE

Dette byggesæt er perfekt for familier, institutioner eller foreninger, hvor børn kan lære praktiske færdigheder og samtidig hjælpe naturen.

Pris kr. 199,-

GREEN FEATHERS HD WIFI KAMERA

Følg fuglefamilien på nærmeste hold. Kamaraet kan streame billedet i 1080p live på alle dine enheder via WiFi og en brugervenlig app.

Pris kr. 1.599,-

NATUGLEREDEKASSE MED TAGPAP

Oplev natugleparret og deres unger med dette trygge uglebo, der er med til at sikre natuglerne et godt og sikkert ynglested.

Pris kr. 1.349,-

GIV FUGLENE ET TRYGT HJEM MED FUGLEHUSE I FSC CERTIFICERET DOUGLASGRAN FRA NATURBUTIKKEN

Skab liv i haven

Fuglehuse giver fugle et sikkert sted at yngle og overnatte. Gør din have til et fristed for fuglene med et fuglehus fra Naturbutikken og oplev naturen helt tæt på. Vælg mellem fuglehuse i forskellige størrelser og designs, der passer til forskellige arter. Hvert hus er skabt for at opfylde fuglenes behov og give optimale betingelser for redebygning.

Følg fuglenes liv og få et unikt indblik i fuglenes verden ved at tilslutte et kamera til dit fuglehus. Se, hvordan fuglene bygger rede, opfostrer deres unger og lever deres dagligdag – direkte fra din egen skærm.

Når du køber et fuglehus fra Naturbutikken, bidrager du til arbejdet for at beskytte fugle i Danmark. Overskuddet fra salget går direkte til naturbeskyttelse. Udforsk udvalget af fuglehuse på Naturbutikken.dk.

Tre grunde til at vælge fuglehuse fra Naturbutikken

1. Beskyt fuglene: Giv dem et trygt sted at yngle og overnatte.
2. Høj kvalitet: Holdbare materialer, der modstår vind og vejr.
3. Støt fuglene: Dit køb støtter DOF BirdLife's indsats for at beskytte fugle og naturen i Danmark.

NORDJYLLAND:

1. Skagen Fuglestation, Skagen
2. Batterivej, Skagen
3. Nordmandshage, Hals
4. Ulvedybet, Brovst
5. Vilsted Sø, Ranum
6. Lille Vildmose, Kongerslev

NORDVESTJYLLAND

7. Vejlerne, Fjerritslev
8. Agger Tange, Vestervig
9. Kølsen Enge, Viborg
10. Grynderup Sø, Roslev
11. Agerø, Karby

VESTJYLLAND

12. Skjern enge, Tarm
13. Værnengene/Tipperne, Nr. Nebel
14. Vest Stadil Fjord, Tim
15. Nisum fjord, Ulfborg
16. Geddal enge, Vinderup

SYDVESTJYLLAND

17. Blåvand Fuglestation/Blåvandshuk, Blåvand
18. Mandø, Ribe
19. Filsø, Oksbøl
20. Klelund Dyrehave, Hovborg
21. Sneum Sluse, Tjæreborg

ØSTJYLLAND

22. Egå Engsø, Risskov
23. Fornæs, Grenaa
24. Vråds Sande/Store Hjælland Plantage, Bryrup
25. Sødringholm, Havndal
26. Alrø, Odder

SYDØSTJYLLAND

27. Hammer Mølle, Vonge
28. Kongens Kær, Vejle
29. Hejlsminde Nor, Hejls
30. Randbøl Hede, Billund
31. Uldum Kær, Uldum

SØNDERJYLLAND

32. Vidåslusen, Højer
33. Ballum Sluse, Bredebro
34. Rømødæmningen, Skærbæk
35. Draved Skov, Løgumkloster
36. Slivsø, Haderslev

FYN

37. Gyldensteen Strand, Bogense
38. Roholm, Munkebo
39. Gulstav-området, Bagenkop
40. Brændegård Sø, Faaborg
41. Helnæs Made, Ebberup

VESTSJÆLLAND

42. Borreby Mose, Skælskør
43. Røsnæs, Kalundborg
44. Tempelkrogsøen, Vipperød
45. Korshage, Rørvig
46. Hovvig, Nykøbing Sj.

NORDSJÆLLAND

47. Melby Overdrev, Liseleje
48. Søborg Sø, Græsted
49. Selsø Sø, Skibby
50. Gribskov, Helsingør
51. Nivå Bugt og strandenge, Nivå

KØBENHAVN

52. Gundsømagle Sø, Roskilde
53. Stevn's Klint, Højerup
54. Ølsemagle Revle, Køge
55. Utterslev Mose, Brønshøj
56. Vestamager, Kastrup

STORSTRØM

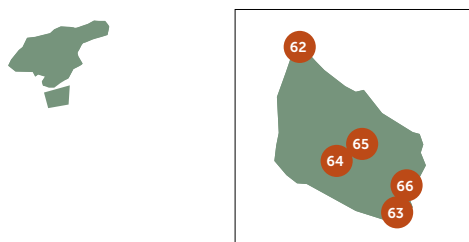
57. Maribosøerne, Maribo
58. Saksfjed/Hyllekrog, Rødby
59. Gedser Fuglestation/Gedser Odde, Gedser
60. Bøtø Enge, Væggerløse
61. Nyord Enge, Nyord

BORNHOLM

62. Hammeren, Allinge
63. Dueodde, Nexø
64. Udkæret, Aakirkeby
65. Bastemose, Aakirkeby
66. Nexø Sydstrand, Nexø

KOM MED PÅ FUGLEKURSUS, FUGLETURE OG FOREDRAG

DOF's 13 lokalafdelinger, 3 fuglestationer og Fugleværnsfonden arrangerer året rundt foredrag, fuglekursus, møder og ikke mindst en lang række fugleture over hele landet. Alle medlemmer af DOF er velkomne, og langt de fleste ture er gratis. Der er særlige udflugter for nye fuglekiggere, hverdagsture specielt for seniorer, temature om vadefugle eller rovfugle og meget mere. Fugleturene er ofte stedet, hvor du får god kontakt med andre fuglekiggere, og de erfarne turledere deler gerne ud af deres viden om naturen, fuglene og hvordan man kender de mange arter fra hinanden. En tur med turleder varer typisk to-fire timer, og det er ikke nødvendigt at tilmelde sig på forhånd medmindre andet er angivet i teksten.

Tjek turkalenderen for tid, sted og nærmere information om de lokale ture på **dof.dk/ture**. Vær opmærksom på at flere af lokalafdelingerne har yderligere oplysninger og opdateringer på egne hjemmesider.

På kortet kan du se nogle af de mange lokaliteter, som DOF og Fugleværnsfonden gennem årene har besøgt på vores fugleture og andre arrangementer.

DANSK ORNITOLOGISK FORENING – DOF

DOF er landsforeningen for fuglebeskyttelse og fugleinteresserede

DOF er den danske afdeling af BirdLife International.
Vesterbrogade 138-140,
1620, København V
Telefon (alle hverdage 11-15):
3328 3800

DOF's formand:
Egon Østergaard tlf: 3116 2030,
email: egon.ostergaard@dof.dk

Indmeldelse i DOF: Ønsker du at blive medlem af DOF, kan det ske via **dof.dk** eller ved at kontakte **dof@dof.dk**.

Ønsker du at give en donation, kan du indbetale beløbet til Merkur reg. nr. 8401 kontonr. 1043118. Donationer og støttebeløb er fradragsberettiget.

Årlige kontingenter:

Medlemmer:	570 kr.
Ungdomsmedl. (til 30 år):	265 kr.
Ørneklub (6-12 år):	265 kr.
Husstandsmedlemsskab:	760 kr.

Naturbutikken:

Naturbutikken i Fuglenes Hus
tlf: 3328 3838.
Åbningstider:
Man.-fre. kl. 11-17, lør. 10-16.
www.naturbutikken.dk

GAVEKORT TIL BIDRAGYDERE

Mange medlemmer og ansatte bidrager med indhold til Fugle & Natur. Som en anerkendelse modtager bidragerne et gavekort til Naturbutikken efter fig. retningslinjer:

- 1)** Anerkendelse for bidrag er som udgangspunkt symbolsk og kan ikke betragtes som aflønning.
- 2)** Ansatte og medlemmer af hovedbestyrelserne i DOF og FVF modtager ikke gavekort for deres bidrag til DOF's medier, da de primært bidrager i arbejdstiden eller con amore.
- 3)** Gavekortet udstedes første gang bidraget benyttes af DOF. Ved gentagelse/genbrug i flere medier udstedes ikke yderligere gavekort.
- 4)** Artikler på ca. 1500-2000 ord anerkendes med et gavekort på 200 kr.
- 5)** Fotos anerkendes med gavekort således:
A: 1 foto, 100 kr. / B: 2-4 fotos, 200 kr. / C: 5+ fotos, 300 kr.
- 6)** Udstedelsen af gavekort foregår løbende i takt med at bidragene benyttes.

DOF BORNHOLM

Formand Jens Christensen
Tlf: 6133 0425
E-mail: jechbornholm@gmail.com
dof-bornholm.dk

DOF KØBENHAVN

Formand Ingelise Aarøe Petersen,
Kaktusvej 55, 2300 København S
Tlf.: 3258 3705 / 2681 3705
E-mail: ihaapd@gmail.com
dofkbh.dk

Grågæssene

(Underafdeling af
DOF København)

Jan Chr. Møllerup
Tlf. 40 50 84 87
E-mail: f.mollerup@mail.dk

Specielt for
SENIORER

DOF ROSKILDE

(Underafdeling af DOF København)

Solveig Jonasson
Tlf.: 5160 6797
E-mail: dof-roskilde@dof-roskilde.dk

dof-roskilde.dk
facebook: DOF Roskilde

DOF KØGE

(Underafdeling af DOF København)

Marta Bagoly Grun
Tlf.: 3042 2449
E-mail: mbgrun@gmail.com

dofkoeg.dk

DOF TRAVEL

(Underafdeling af DOF København)

Fuglerejser til nære og fjerne destinationer med erfarne og kvalificerede tureledere. Også småture og busture.

doftravel.dk

E-mail: travel@dof.dk
Tlf.: 5114 6115 (tirsdage 18.00-19.30, undtagen juli og juleferien)

DOF FYN

Formand Henrik Kalckar Hansen,
Nordalen 47, 5260 Odense S
Tlf. 3070 9038
E-mail: kalckar@webspeed.dk
doffyn.dk

DOF NORDJYLLAND

Formand Gitte Holm,
Monstrupvej 8, 9500 Hobro
Tlf.: 2175 4868
Email: jpg.holm@gmail.com
dofnord.dk

Gråmejsenord

(Underafdeling af
DOF Nordjylland)

Poul Erik Sperling,
Tlf. 2028 4405
E-mail: pes@vildtfarmnord.dk

Specielt for
SENIORER

NORDSJÆLLAND

Formand John Hansen,
Rådhusvænget 21, 2 tv.,
3600 Frederikssund
Tlf.: 2229 5242
E-mail: forperson.nordsjaelland@dof.dk
dofnordsj.dk

DOF NORDVESTJYLLAND

Formand Martin Høj Hansen,
Sølystvej 10, 8830 Tjele
Tlf: 8751 4152 / 6133 3655
E-mail: nordvestjylland@dof.dk

dof-nordvestjylland.dk

DOF Nordvestjylland/Gråmejserne

<https://dof-nordvestjylland.dk/lokalafdelingen/grupper-og-udvalg/gramejserne>

Specielt for
SENIORER

DOF STORSTRØM

Formand Bo Kayser,
Pilevej 2, Stensby, 4773 Stensved
Tlf. 5134 6278.
E-mail: kontakt@dofstor.dk
dofstor.dk

DOF SYDVESTJYLLAND

Formand Karin Gustausen,
Solvænget 10, 6710 Esbjerg V
Tlf. 2825 8786
E-mail: kgustausen@gmail.com
dofsydvest.dk

DOF SYDØSTJYLLAND

Formand Conny Brokholm,
Heisesvej 18, Vinding, 7100 Vejle
Tlf. 2449 8504
E-mail: cb@dof-sydostjylland.dk
dof-sydostjylland.dk

DOF SØNDERJYLLAND

Formand Gert Fahlberg,
Sottrupskov 10, 6400 Sønderborg
Tlf: 2631 1013
E-mail: gert.fahlberg@bbsyd.dk
dof-syd.dk

DOF VESTJYLLAND

Formand Lars Holm Hansen,
Sandbækvej 26, Grønbjerg, 6971 Spjald
Tlf. 2296 1377
E-mail: lholmh@gmail.com
dofvestjylland.dk

Gråspurvvene

(Underafdeling af DOF Vestjylland)

Ingerid Elmquist,
tlf. 5121 7375,
E-mail: ingeridelmquist@gmail.com

dofvestjylland.dk

Specielt for
SENIORER

DOF Vestjylland / Ture og møder

Marianne Linnemann,
tlf. 2014 5010
E-mail: linnemann@gmail.com
dofvestjylland.dk

DOF VESTSJÆLLAND

Formand Morten Jensen,
Stenhøjallé 4, 4581 Rørvig
Tlf: 2125 8742
E-mail: vsj.formand@dof.dk
dofvsj.dk

DOF ØSTJYLLAND

Formand Niels Kristian Bech Jensen,
Ladegårdsbakken 18, Spørring, 8380 Trige
Tlf: 2982 9371
E-mail: mail@dofoj.dk
dofoj.dk

Se dof.dk og lokalafdelingernes hjemmesider for opdateringer

Gråkragerne(Underafdeling af
DOF Østjylland)Dofoj.dk/graakragerneSpecielt for
SENIORER**Fuglepigerne**(Underafdeling af
DOF Østjylland)Rikke Rørbech
E-mail: rikkesbreve@gmail.comfuglepiger.wordpress.comSpecielt for
KVINDER**DOF UNG**

Med medlemskabet DOF UNG har du mulighed for at møde andre unge, som også interesserer sig for fugle og natur og blive en del af et stort fuglefællesskab. Sammen tager vi på fugleture og lejre, hvor vi deler de fede oplevelser, bruger masser af tid i naturen og lærer af hinanden.

Dof.dk/dofung

Facebook: DOF UNG

ØRNEKLUBBEN

Ørneklubben er DOF's medlemstilbud til de 6-12-årige børn, der er vilde med

fugle og natur. I Ørneklubben tager vi på spændende fugleture, hvor vi taler om og kigger på ørne og andre flotte fugle. Vores ture byder også på sjove lege, aktiviteter og quizzer om fugle, så vi kan blive bedre til at bestemme dem og lære hinanden at kende. Som medlem af Ørneklubben får du hvert halve år et nyt turprogram på mail, så det er nemt at holde sig opdateret på kommende aktiviteter over hele landet.

Ørneklubben.dk

Se også turkalenderen
og Facebook

Birding
FOR BØRN**FUGLEVÆRNSFONDEN**

Kom med på guidet fugletur i et af Fugleværnsfondens naturreservater. Turene er gratis og for alle.

fuglevaernsfonden.dk**FUGLESTATIONERNE**

DOF's tre fuglestationer ligger dér, hvor fugletrækket koncentrerer forår og efterår. De mange og de sjældne fugle tiltrækker også mange ornitologer, som får nogle store fugleoplevelser, masser af hyggeligt samvær og samtidig indsamler vigtige data om fugle og fugletræk.

BLÅVAND FUGLESTATIONStationsleder Henrik Böhmer
Fyrvej 81, 6857 Blåvand.

Tlf. 2230 2244

E-mail: blaavand@dof.dkblaavandfuglestation.dk**GEDSER FUGLESTATION**Gedser Fyrvej 4, 4874 Gedser
Tlf. 2362 4874E-mail: kontakt@gedserfuglestation.dkgedserfuglestation.dk**SKAGEN FUGLESTATION**

Forstander & Naturvejleder

Simon S. Christiansen,

Fyrvej 36, 9990 Skagen

E-mail: skagen@dof.dk

Tlf.: 2177 5020

E-mail: ssc@dof.dkskagenfuglestation.dk

Oplev naturen og fuglene i Sydportugal og Spanien

18. til 25. marts

På denne rejse får du de helt store natur- og fugleoplevelser her til foråret. I Portugal oplever vi den hyggelige by Mertola, ved floden Guadiana. Vi ser efter stor- og dværgrapper på stepperne. Det vestligste punkt i Portugal oplever vi ved byen Sagres.

Hvis vejret er til det, tager vi en tur ud på havet for at opleve havfuglene. I Spanien tager vi til Parque Nacional de Donana som byder på flamingoer og rigtig meget andet.

Denne rejse er for dig, der gerne vil nyde naturen om foråret i de to gæstfri lande, Portugal og Spanien.

Prisen for denne rejse er Kr. 13.885, -

Klostermosevej 140 · DK-3000 Helsingør · Tlf.: +45 20 22 19 90 · fw@williams.dk · williamsrejser.dk

FANTASTISK NED TIL DEN MINDSTE DETALJE

SWAROVSKI
OPTIK

ATX+115 mm
OBJEKTIVMODUL

SEE THE UNSEEN